N° 3628.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

1859.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan "het Bureau van DE TIJD."

MAANDAG 11 APRIL.

Bij dit Nommer behoort een Bijvoegsel.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 9 April.

Men dient gedurende deze dagen meer dan ooit op zijne hoede te zijn tegen de berigten, die uit Turijn komen. Wij zeggen dat eens en voor altijd. Men zit daar immers op gloeijende kolen, te midden van een storm, die het vuur aanblaast. Tien jaren lang heeft graaf de Cavour de revolutie in Piemont ingehaald. Hij heeft wind gezaaid; hij oogst thans storm. Gansch het revolutionnair gepeupel vult het land. Zoolang de Cavour in de vooruitgaande beweging was, volgde het hem en stiet het hem vooruit. Hij scheen toen de beweging te beheerschen, omdat deze scheen te volgen. Maar thans, nu de Cavour, een punt van stilstand is genaderd, nu hij in afwachting van de zaken die komen moeten, ten minste voor een tijd lijdelijk blijven moet, nu treedt de revolutie vooruit. En middelerwijl Cavour aan het hoofd is van het kabinet, staat naast hem aan het hoofd der beweging Garibaldi met zijn trawanten. Graaf de Cavour zit derhalve bekneld tusschen tweeërlei drang. Van buiten stuit hij op de groote Mogendheden, die hem, zelfs door den mond van Frankrijk, voorschrijven de uitspraak van het Kongres af te wachten. Van binnen heeft hij de revolutie, die van een Kongres niets te verwachten heeft, en vooruit wil om te beproeven, of door middel van een wanhopig gevecht, Europa in brand te steken is. Wat een toestand! En zoo is het arme Piemont met Koning Viktor Emmanuel aan den rand van den afgrond gebragt, waarin een avonturier, aan Piemont en aan het huis van Savoije volkomen vreemd, beide werpen kan!

In dezen stand van zaken moet men verwachten, dat het uiterste beproefd wordt, om de hartstogten hooger op te voeren, en dat allerlei valsche geruchten zullen worden uitgestrooid, om volk en leger tot een *coup de desespoir* op te zwepen. Hoe meer graaf de Cavour tracht rust en kalmte aan te bevelen, hoe meer de revolutie onrust zaaijen moet. Dat wordt een strijd tusschen de revolutie en den graaf de Cavour, dien men nu reeds voor aangevangen kan houden.

Wat de telegram uit Turijn betreft, gisteren door ons medegedeeld, er zijn vele kansen, dat de oorlogzuchtige dagorder te Milaan, in de kazernen der Oostenrijksche troepen aangeplakt, slechts een verzinsel van de revolutionnairen te Turijn is, om de gemoederen te verontrusten.

Wij hebben voorledene week uit het *Nieuws- en Advertentieblad van Gorinchem* overgenomen een berigt uit Waalwijk, over eene predikatie, die zou hebben aanleiding gegeven tot een geregtelijk onderzoek en het verbrijzelen van ruiten bij den heer kantonregter. Wij ontvangen daaromtrent eenige inlichtingen, die bevestigen, wat wij vermoedden, dat onverstand daarbij de gebruikelijke rol heeft gespeeld.

In het begin van den Vasten verscheen daar een van die kleine paarden-spellen, die in den winter het platteland afreizen, om ten minste den haver voor de paarden te verdienen. Zulke publieke vermakelijkheden zijn in den regel in de plattelands-gemeenten zeer ongewenscht. Ook als daarin al niets vertoond wordt, dat voor de zeden regtstreeksch aanstootelijk is, is de invloed van dergelijke avond-vertooningen voor lieden van eenvoudige opregt christelijke zeden, om verschillende redenen, die wij hier niet hebben te ontvouwen, schadelijk. In den tijd van den Vasten, die een tijd is van boetedoening, zijn zij ongetwijfeld nog meer ongepast. Is het wonder, dat de geestelijkheid de geloovigen daarop opmerkzaam maakt? Zij zou te kort blijven aan haren pligt, als zij 't niet deed. Pastoor en kapellaan te Waalwijk begrepen derhalve de geloovigen te moeten waarschuwen. Zulks had tengevolge, dat bij de daarop volgende vertooning slechts weinige Katholieken tegenwoordig waren. Intusschen schijnt een valsch rapport over de door den kapellaan gehoudene predikatie te zijn ingediend bij den heer kantonregter, die Protestant is, als hadde de kapellaan de daden en handelingen der Regering afgekeurd. Tengevolge daarvan is een onderzoek ingesteld naar die predikatie, bij welk onderzoek een tiental deftige ingezetenen van de gemeente is ondervraagd. Wij hebben alle reden om ons verzekerd te houden, dat het onderzoek zal hebben geleid tot de overtuiging, dat de ingebragte beschuldiging allen grond mist, en moet worden toegeschreven, aan het onverstand van dezen of genen toehoorder, die verkeerd begrepen heeft wat er gezegd is.

Ziedaar wat er van de predikatie is. Wat nu het verbrijzelen van de ruiten bij den kantonregter betreft; het is een daadzaak, dat in den avond van Woensdag, 23 Maart, éene enkele ruit bij den kantonregter is gebroken. Wie dat gedaan heeft is niet bekend. En het is eene uit de lucht gegrepene beschuldiging, als het *Nieuws- en Advertentieblad van Gorinchem* zegt, dat de menigte (der R. K. gemeente) uit wraak bij den kantonregter de glazen verbrijzeld heeft en dat van een en ander proces verbaal is opgemaakt. Het is onbekend, of er proces verbaal is opgemaakt; maar zeker is 't niet opgemaakt tegen een of meerdere Katholieken. Niemand toch kent den dader, die even goed een Protestant als een Katholiek kan geweest zijn. Want de kantonregter heeft vele vijanden onder de Protestanten evenzeer als onder de Katholieken.

Overigens herinneren wij ons een feit uit onze jeugd, dat hier plaats vindt en tot voorbeeld strekken kan. In 't jaar 1830, kort na het uitbreken der revolutie in België, was er tusschen de policie en de ingezetenen van eene kleine Noord-Brabantsche gemeente eene botsing ontstaan, die aanleiding gaf tot een oploop en tot eenige ongeregeldheden. In den avond van dien dag werden er, bij den predikant eenige ruiten verbrijzeld. Dit laatste feit baarde groot opzien. De predikant was een algemeen geacht man, die geen vijand en vele vrienden had. Zoo er bij hem glazen verbrijzeld waren, het kon niet geschied zijn om den man, maar omdat hij predikant was. Zoo werd er gesproken en enkele Protestanten maakten zich ongerust. Intusschen wie had de ruiten stuk geslagen? De eigen zoon van den predikant, geholpen door een Protestantschen vriend, beide ondeugende jongens, die met ons op de schoolbanken zaten, en voor de grap, om den al te goeden man te plagen, het feit hadden uitgevoerd; niet voorziende dat hunne guitenstreek zou worden toegerekend aan de Katholieken. Het zou ons niet bevreemden, als dit feit in alle dagbladen van dien tijd is opgenomen geweest en, door de faam vergroot en verergerd, iets heeft bijgedragen tot de vooroordeelen, die toen onder sommige plattelands-schutterskorpsen levendig waren, als hadden zij zich in Noord-Brabant te behoeden tegen vergiftiging en sluipmoord!

Indien Amsterdam en Rotterdam op de verbetering der waterwegen aandringen, dan ziet men daarop in de land-provinciën, als op pogingen tot bevordering van lokaal belang neder, alleen voor de beide zeehavens van gewigt. Spoorwegen beschouwt men daar als de eenige middelen om tot bloei te geraken. De zeegaten, daarom denkt men niet, of schat het belang daarvan voor eigen welvaart zeer gering.

Wij gelooven, dat men zich zeer vergist. Het in goeden staat houden onzer gemeenschap met de zee is van niet minder belang voor de land-, dan voor de zeeprovinciën. De zeehavens zijn de poorten waardoor de welvaart in het land dringt; het zijn de kommen, die het eerst het water ontvangen, dat zich daaruit door honderde kanalen, ter drenking en besproeijing van welige landouwen verspreidt.

Hoe zullen de land-provinciën de vruchten van haar land, de voortbrengselen harer fabrieken, kunnen slijten, als de vreemdeling onze stranden niet meer bezoekt, omdat zij onveilig en ongenaakbaar zijn geworden?

(*N. R. Ct.*)

De afloop der op 5 April ll. alhier, door de Nederlandsche Handel-Maatschappij gehouden veiling van 5663 balen Noord-Amerikaansche katoen, alsmede van 820 balen Surinaamsche katoen door partikulieren, is zoowel voor koopers als verkoopers bevredigend te noemen. De koopers hebben hier tot voordeeliger prijzen dan op de vreemde, groote markten kunnen teregtkomen; daarbij zullen zij een tweede voordeel, bij het bewerken, in de zoo veel betere klassifikatie vinden, welke in vergelijking met andere markten, voor den fabriekant doelmatiger is ingerigt. Ook zal de ondervinding hun leeren dat de publieke veilingen, op die wijze [illegible] het voorregt geven, alles vooraf naauwkeurig te kunnen onderzoeken, en datgene te kiezen, wat hun het beste past, terwijl, door realiteit bij de aflevering, de zoo bekende, oude Hollandsche trouw geregtvaardigd wordt.

De verkoopers hebben prijzen gemaakt, die niet alleen de kosten van aanvoer dekken, maar zelfs in meerdere of mindere mate den risiko der onderneming beloonen; en ofschoon zij nog niet den vollen pariteitsprijs der grootere markten hebben bereikt, zoo is nogtans de uitkomst van dien aard, dat zij kunnen en zullen blijven aanvoeren, in afwachting dat de opmerkzaamheid meer algemeen op de Amsterdamsche markt zal gevestigd worden. Laten wij Bremen, dat als handelsplaats met onze stad niet kan gelijkgesteld worden, tot voorbeeld nemen. De kantoenhandel begon daar in 1848 met een invoer van ruim 20,000 balen, bedroeg in 1852 ruim 30,000 balen, in 1856, 115,000 b., en was in het vorige jaar reeds 128,000 balen gestegen.

De voorraad bleef voortdurend klein, en daar de transito-aanvoeren slechts een vierde gedeelte bedroegen, zoo geeft dit het bewijs, dat het binnenland van Duitschland gaarne op die markt kocht. Men ziet het dat men met vasten wil en werkzaamheid veel vermag; er is dan ook uit den bovengemelden afloop dezer veiling, in verband met dien van vorige verkoopen af te leiden:

1°. Dat het vestigen van eene katoenmarkt in Nederland mogelijk is;

2°. Dat het door den N. H. M. genomen initiatief noodig was, en nuttig werkte.

(*H. & Eff. bl.*)

In het overzigt der fondsenmarkt van de *Amsterdamsche Courant* komt, omtrent de Oostenrijksche Staatspapieren, het volgende voor:

"Van Oostenrijksche fondsen kwamen weder belangrijke partijen voor Duitsche rekening ter markt; de behoefte was echter daaraan niet evenredig; van daar de teruggang. Door den Oostenrijkschen konsul-generaal alhier is, naar aanleiding eener deswege gedane informatie, medegedeeld, dat *onlangs aan een bankiershuis, op zijn verzoek, oude metalliken van 1847 voor het bedrag van eenige millioenen zijn gegeven, tegen intrekking van obligatiën der leening van 1852, zoodat door het in omloop zijn van geheel nieuw uitziende stukken wordt opgehelderd.*" Met andere woorden: het huis Rothschild vond voor de obligatiën van 1852 geen débouché ter onzer beurze en heeft, om ze hier te kunnen aanbrengen, obligatiën van 1847 verzocht en verkregen. De heer Mirès kon aan zijne 3 % *buitenlandsche* spaansche leening nergens ingang verschaffen; welwillend als Regeringen soms zijn, werden hem voor het ongeplaatste bedrag obligatiën, in den vorm van 3 % *binnenlandsche schuld*, gegeven, en zoo tegen de bedoelingen der amsterdamsche, londensche en parijsche beurzen in, aan den man gebragt. Is nu in de handelingen van de oostenrijksche en spaansche regeringen niet magtig veel overeenkomst? Gaarne stemmen wij toe dat Oostenrijk en Spanje op finantieel terrein *niet* op eene lijn mogen worden gesteld, zelfs niet in een adem genoemd. De goede trouw, de regelmatigheid der administratie van het eerste toch staan scherp tegenover de kwade trouw en de onregelmatigheid van het laatste; adres aan de tot heden [illegible] geefs aangewende pogingen tot verkrijging van [illegible] de zoo schandelijk mishandelde 3°, uitgesteld [illegible] 1831 en andere oude spaansche schuld. Dit [illegible] niet weg, dat wij aan de het huis Rotschild bewezen heuschheid onze adhaesie niet schenken kunnen. De reden waarom de amsterdamsche beurs in den tijd de opname der leening van 1852 weigerde — en die misschien niet zoo ongegrond waren en welligt gezocht moeten worden *in de niet betaling in zilver*, — doet hier minder af en gelijk zij weigerde. Deze weigering moest, dunkt ons, geëerbiedigd zijn geworden, en niet doelloos gemaakt door de inwilliging van het verzoek van het magtige bankiershuis."

De *Staats-Courant* van heden bevat een besluit van, 1 April Maart 1859, tot wijziging van art. 5 van het besluit van 4 December 1852, betrekkelijk de vaststelling van de zinnebeelden en vormen van de Rijkskeurstempels, voorgeschreven bij de wet op den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

De minister van Binnenl. Zaken heeft bij beschikking van 8 April 1858 goedgevonden in de hoofdkiesdistrikten Zuidhorn en Appingadam aan te wijzen de onderkiesdistrikten.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

LONDEN, 8 April. In het Huis der Gemmeenten heeft lord Palmerston afgezien van zijne interpellatie, nadat de heer Disraëli dergelijke beraadslagingen ongepast en nadeelig had verklaard. De heer Disraëli heeft voorts aangekondigd, dat in de volgende week, door hem mededeelingen zullen worden gedaan nopens de verhouding van Engeland tot het buitenland en dat alsdan daarover kan worden beraadslaagd. Voorts heeft hij bekend gemaakt, dat de zittingen op den 19n zullen worden verdaagd, en dat de ontbinding van het Parlement zal plaats hebben tegen het einde dezer maand. De lords Palmerston en Russel hebben tegen die vertraging verschillende bedenkingen geopperd.

In het Huis der Lords heeft lord Malmesbury aangekondigd, dat hij aanstaande week de betrekkingen van Engeland met het buitenland zal bloot leggen. Hij gaf daarbij de verwachting te kennen, dat de leden van het Huis zouden overtuigd worden van de ernstige begeerte der regering tot bewaring der Europesche rust, en dat zij al het mogelijke daartoe in het werk had gesteld.

LONDEN, 9 April. De *Times* deelt eene depêche mede uit Turijn van gisteren, houdende, dat de Britsche gezant dien dag uit Turijn naar Londen is vertrokken.

De *Times* heeft de volgende dépêche mede uit Weenen van 8 dezer.

Eene krisis is op handen; 50,000 man zijn bestemd om naar Italië op te rukken; gisteren is daarmede reeds een aanvang gemaakt. Een ander leger van 60,000 man wordt rondom de hoofdstad geconcentreerd; terwijl eene reserve van 60,000 man in Boheme en Moravie [illegible]. Er is eene nieuwe klasse onder de wapenen geroepen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 April. Om een juisten blik te werpen in den tegenwoordigen staat van zaken, en daaruit te ontwaren hoe het thans gelegen is, dient men een weinig terug te zien op het gebeurde. Nadat Frankrijk zich voor het Kongres en de grondslagen daarvan verklaard had, stelden de bemiddelende mogendheden tot voorwaarde der onderhandelingen, dat de Oostenrijksche en Piëmonteesche troepen ieder 10 mijlen van de respektieve grenzen zouden terugtrekken. De noodige stappen hiertoe werden bij de betrokken kabinetten gedaan, en het Fransche goevernement deed zich zelfs bij dat van Viktor Emmanuel gelden.

Het hof van Turijn kon niet anders doen dan toegeven. Oostenrijk echter liet op het antwoord wachten, tot het voor weinige dagen, — de officiële tijding moet den 4n dezer te Parijs zijn aangekomen, — moet verklaard hebben, dat het niet aan die voorwaarden kon voldoen, zoo Sardinië niet, in bepaalden tijd, tot eene geheele ontwapening besloot; door het wegzenden der Italiaansche vrijwilligers en het ontbinden der buitengewone kontingenten.

Het Weener kabinet voegde er bij, dat, bij aldien dit niet werd aangenomen, ook geen gevolmagtigden van zijne zijde op het Kongres verschijnen zouden.

In weerwil van de moeijelijkheid, welke die voorwaarde schijnt te berokkenen, moet de stelling, welke Oostenrijk wenscht, dat Sardinië inneemt geenszins van dien aard zijn, dat de diplomatie zoude wanhopen die hinderpaal te overwinnen. Maar ernstiger is het, dat Oostenrijk [illegible] zekerheid verlangt nopens het ongeschonden bewaren der traktaten van 1815, alvorens te besluiten tot wijziging der verdragen met de verschillende Italiaansche staten getroffen. Nu is de vraag of Frankrijk die laatste voorwaarde zal aannemen, en of de onderhandelingen op dat punt geen schipbreuk zullen lijden, zelfs wanneer men er in slaagt, de hinderpaal, door den eisch tot ontwapening van Piemont opgeworpen, uit den weg te ruimen.

— Als het Kongres, in weerwil aller moeijelijkheden te zamen komt, schijnt men Carelsruhe tot vereenigingsplaats te kiezen.

— De markies van Villamarina zal, naar men berigt, in zijne hoedanigheid van gezant bij het Fransche hof vervangen worden door de heer Massimo d' Azeglio, een telegram uit Rome terug geroepen heeft.

— In het ministerie van Buitenlandsche Zaken is gisteren [illegible] eene konferentie bijeengekomen, tot regeling van de organisatie der Donau-vorstendommen. Graaf Walewski, als voorzitter, heeft de konferentie door eene vredelievende toespraak geopend, vervolgens is het woord aan den heer Musurus, gevolmagtigde des Sultans gegeven, tot uiteenzetting der redenen, welke de Porte had om de vereeniging der konferentie te verlangen.

De zitting heeft tot drie uur geduurd. Thans verwacht men nieuwe zamenkomsten, om de dubbele verkiezing van kolonel Couza te onderzoeken. Wanneer daaromtrent zal besloten zijn, moet de quæstie der Donauvaart ter tafel komen.

— De heer von Hubner Oostenrijksch gezant alhier, heeft over het Kongres, naar men zegt, zich volgenderwijze uitgelaten: »Er is thans niets te doen om den staat van zaken te verbeteren. Wij hebben het maximum van de krizis bereikt. Zoolang de zieke echter nog leeft, moet men niet aan zijn genezing wanhopen. De toestand is nogtans gewigtig en ik zie nog niet welk middel er zou zijn dien te redden."

De heer Lafitte, direkteur der Sardinische spoorwegen, had andermaal eene konferentie met den Keizer, over het transport van troepen, en alle toebereidselen daartoe moeten reeds gemaakt zijn. Voor het leger van Lyon wordt nu, zooals het bij elk veldleger gebruikelijk is, eene eigene gendarme-dienst opgerigt. De manschappen waaruit dat korps bestaan zal, worden onder de ongehuwden der 86 departementen gekozen, omstreeks 6 per departement.

— De nieuwe eigenaar der *Presse*, de heer Solar, die reeds millionair, publicist, bankier, tooneelschrijver, beursspekulant en vele andere dingen is, zou ook gaarne afgevaardigde zijn en treedt daarom in Bordeaux als kandidaat voor het Wetgevend Ligchaam op. De kandidaat van het goevernement is de baron David, oud-ordonnans-officier van prins Jérôme.

— Monseigneur, Saeconi, nuntius te Parijs, heeft op de Tuileriën een lang onderhoud met den Keizer gehad.

ENGELAND.

LONDEN, 8 April. De cirkulaire, door lord John Russell aan de kiezers der City gerigt, kan als het programma der vrijzinnige partij in de aanstaande verkiezingen beschouwd worden. Zij dringt vooral op het vraagstuk der hervorming aan, en de taal van den lord is daardoor belangrijk, wijl zij de strekking heeft een vergelijk te treffen nopens die punten, welke de partijen het meeste verdeelden, en dat, door het overleven der gisting van het oogenblik, de toekomstige aanneming mogelijk maakt van eener hervormingswet, welke zoowel door de onafhankelijke vrijzinnigen en radikalen als door de Whigs kan aanvaard worden.

Het vraagstuk der geheime stemming was eigentlijk de grootste oorzaak van oneenigheid tusschen Lord John Russell en zijne vrienden en tusschen den heer Bright en de onafhankelijke liberalen. Terwijl hij verklaart dat zijn gevoelen onveranderd is en hij der openlijke stemming de voorkeur geeft, herkent hij toch dat het beginsel der geheime, groote vorderingen gemaakt heeft en hare voorstanders gewigtige argumenten daartoe kunnen aanvoeren. Ook geeft hij duidelijk te verstaan, dat hij, wat hem betreft, bereid is het besluit der meerderheid te deelen.

Lord Palmerston heeft ook zijn manifest aan de kiezers van Tiverton gerigt. Hij herhaalt er de aanmerkingen welke in het Lagerhuis, door hem, betrekkelijk het besluit van het Kabinet gedaan zijn. Hij verwijt vooral aan lord Derby dat deze tot eene ontbinding zijne toevlugt zoekt, in het oogenblik, dat die maatregel schadelijk zou kunnen zijn voor den invloed, door Engeland in het buitenland uitgeoefend.

Na deze twee cirkulaires der hoofden van de Whigpartij is die van sir James Graham aan de kiezers van Carlisle gerigt, de voornaamste. De baronet is echt liberaal; hij heeft, in zijne rede tot het Lagerhuis, den voorslag gedaan, om het vraagstuk der geheime stemming ter tafel te laten, tot men daaromtrent de openbare meening kende. Zijne taal is zaakrijk en duidelijk, doch kenmerkt zich door een meer vijandig karakter jegens het ministerie Derby-Disraëli, dan die van John Russell. Hij stelt de quæstie op een zeer beperkt terrein: *Hervorming of geen hervorming, staatkundige vrijheid of schandelijke onderwerping aan lord Derby.* — Ziedaar, wat hij zijnen kiezers voorstelt.

— De *Times* bespreekt het Italiaansche vraagstuk in volgenden zin: »Als eene schikking der belangen van Midden-Italië het eene gewigtige punt is, dat men beoogt, zoo zullen de onderhandelende mogendheden, niet regtstreeks met Oostenrijk in aanraking komen. Men behoort de voorwaarde van het Weener kabinet aldus te verklaren: »Geeft ons zekerheid voor Lombardiesch-Venetie en doet overigens, wat u goeddunkt." Daarentegen luidt de meening van de aanhangers des Franschen Keizers: »Zoo lang een Oostenrijksch soldaat ten zuiden der Alpen staat, is de onafhankelijkheid van Italië niet mogelijk. Het komt ons niet wenschelijk voor, dat zich géene Oostenrijkers meer in Italië bevinden." Om echter tot dit laatste te geraken, staat slechts een weg open, dat namelijk Frankrijk een gelukkigen oorlog tegen Oostenrijk voert. Italië zoude hierbij echter zeer slecht varen. Het zoude aan Frankrijk onderworpen geraken, zoo als bewezen is onder Napoleon I. Het Lombardiesch-Venetiaansch koningrijk blijve dus in handen van Oostenrijk, doch om het overige gedeelte des schiereilands bekommere die Staat zich niet."

— De *Times* bevat een brief uit Parijs, waarin gezegd wordt, dat graaf Cavour den Italiaanschen vlugtelingen verklaard heeft, geenzins te vreden te zijn met den uitslag zijner reis naar Frankrijks hoofdstad. Hij moet eenen getrouwen vriend verzekerd hebben, dat de geringe sympathie der Franschen voor de Italiaansche zaak hem hoogst onaangenaam verrast heeft, ook was hij zoo min over de ministers als over hunnen meester tevreden. De Keizer ontving hem het best, maar graaf Cavour was met fraaije woorden niet bijzonder ingenomen.

— Het kabinet van Turijn heeft den 1sten Maart eene memorie aan dat van Londen gerigt, waarin het de grieven van Italië tegen Oostenrijk, zoowel met betrekking tot den toestand der Lombardiesch-Venetiaansche gewesten als tot dien der verschillende Staten van het Schiereiland opsomt, en vervolgens de middelen aanwijst, welke, naar de zienswijze van Piëmont, het Italiaansche vraagstuk kunnen oplossen, of ten minste het gevaar van oorlog of omwenteling afwenden.

Deze middelen zijn: de instelling van een nationaal goevernement in Lombardije, de vernietiging der bijzondere verdragen tusschen de verschillende Staten, ontruiming van de Romagna; de erkenning, door Weenen, van het beginsel van non-interventie; de invoering van staatkundige en administratieve hervormingen in Toskane en ten laatste de administratieve scheiding der Legatiën en der andere provinciën van den Kerkelijken Staat.

— In de »*London Docks*" is het amerikaansche schip *Florence* met koopgoederen uit Japan en eene aanzienlijke lading planten uit dat land binnengekomen. Het is de eerste scheepslading, welke regtstreeks uit Japan daarheen komt.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 8 April. Het wantrouwen in het kongres duurt steeds voort. Men dringt op de ontwapening van Sardinië aan, zonder van die van Oostenrijk te spreken. Ook eischt men, naar gezegd wordt, de ontwapening van Frankrijk, want men oordeelt het zeer natuurlijk, dat ook Napoleon de waarborgen voor den vrede behoort te geven, welke hij van Oostenrijk verlangt, wanneer hij wil dat Europa aan zijne voorgewende vredelievendheid geloof slaat.

— Een berigt uit Madrid meldt, dat de kommissie van het Kongres der afgevaardigden, welke de zaak van ontrouwe ambtswaarneming, waarin de heer Estevan Collantes betrokken was, heeft onderzocht, haar rapport uitgebragt en tot het in staat van beschuldiging stellen diens oud-ministers besloten heeft.

— De spoorweg van Milaan, reeds meer dan overladen met allerlei oorlogstuig, heeft nog den last ontvangen zich in staat te stellen, om 25,000 man troepen naar die stad te vervoeren.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 9 April.

ONDERTROUWD (7 April): J. F. de Jong met S. S. du Moulin. - S. J. Mollema met M. J. Nuysink. - L. Maes met M. Harvey, van Halesworth. - E. Jansen, wed. met G. Poestkoke.

GETROUWD (7 Apri): W. Petri met C. Kanne. - C. Marcussen, wed. met C. E. W. Lehman. - A. Visser, van 's Gravenhage, met A. W. van Everdingen.

BEVALLEN (6 April): A. M. Pohlmeijer, geb. Stil, D.

OVERLEDEN (4 April): L. J. Kissing, [illegible], 69 j. — (5 April): J. B. Wolken, 85 j. [illegible] Straatman, 25 j.

Wisselkoers.

2/m.	Parijs	f 56¾	2/m.	Livorno	f 39
Zigt	"	56$\frac{3}{16}$	"	Napels	78
2/m.	Bordeaux	55⅜	3/m.	Petersburg	173
½/m.	"	55¾	6/w.	Weenen	104
3/m.	Madrid	239	"	Augsburg	99
"	Cadix	241	"	Frankfort	99½
"	Sevilië	238	2/m.	Hamburg	35$\frac{5}{16}$
"	Bilbao	238	Zigt		35⅜
"	Lissabon	40¾	2/m.	Londen	11.65
"	Porto	40¾	Zigt		11.70
2/m.	Genua	45¾		Rotterdam	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 8 April. België 2½ pc. 55.50p; 4½ pc. 97.62½ p; Metal. 63.50p; Nation. 67.—p; Spanje 1½ pc. 29.62½ g; 3 pc. 40.25p.

PARIJS, 8 April. Rente kont. 4½ pc. 95.—, op Maart 3 pc. 67.50; Credit mobilier 675; Fr.-Oost. Spoorw. 523; Spanje 1½ pc. —; 3 pc. —; Rom. Leening —.

LONDEN, 8 April. Cons. 95⅝; Braz. 5 pc. —; 3 pc.

Mexiko 21¾; 4½ pc. Peru 91½; 3 pc. id. 71½; 4½ pc. id. doll. bonds 61½; Grenada uitgest. 5⅝; id. werkelijke 19½; 5 pc. Venezuela 42½; 3½ pc. id. 17½; 3 pc. Port. 45½, 3 pc. Spanje 45; 1½ pc. id. 30⅝; Coupons 6; Amortiz. 8¾; 4½ pc. Russen 100; 5 pc. id. 110; 2½ pc. Holland 65¾; 4 pc. id. 99¾; Illinois Shares 61; id. 7 pc. Oblig. 79; Sardinië 81; Ecuador 17.

WEENEN, 8 April. Met. 5 pc. 72.—; Nat. 76.10; Bank-Aktiën 860; Noord-Bahn akt. 164; Credit Anst. 182; O.-Fr. Spoorw. akt. 235; Lomb. Venetiaansi 98.—; Nieuwe 107.—; Wissel op Londen 3/m. 11.06; Goud 11; Zilver —.

BERLIJN, 8 April. Metalliek 5 pc. 64; Nationale 67½; Stiegl. 5de serie 102; 6de id. 106¼; Rusland 5 pc. 109⅜; Pruiss. Staats. 4½ pc. [illegible]; Wissel op Londen 2/m. 6 th. 19⅝, Parijs 79⅝, Hamburg 152, Amst. 142, Weenen 89, Petersburg 99, Diskonto 4.

HAMBURG, 8 April. Mexikanen 4½, Spanje 3 pc. 37⅞; 1½ pc. 28½, Rusland 5 pc. 104, 4½ pc. —, Vereinsbank 97¾, Noord-Duits. bank 80, Wissel op Londen 3/m. 13.01⅝, Amsterd. 36.05, Diskonto 1¾.

FRANKFORT, 8 April. Metalliek 5 pc. 62¼, Nation. 65¼, Spanje 3 pc. 39¾, 1½ pc. 30; Wissel op Londen 116½, Weenen 103½, Parijs —, Amsterd. —, Diskonto 3½.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		8 APRIL 4½ u.	à	gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.		à	
Nederl. Bank	4	167		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	63⅝	64	63⅝
Dito Dito	3	76⅜	76½	76⅜
Dito Dito	4	97⅞	98⅛	98
Amortis. Syndik.	3½	94		
Aand. Handel-Maatsch.		141¾	142	141⅞
Oost-Ind. Leening	4			
Aand. Holl. Spoorweg.				
Leening idem	4½ pCt.			
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	100¼		
Maatschappij van Weld.	4			
België, Cert. Adm. Sybk.	2½			
Dito bij *Rothschild*	2½			
Frankrijk, Certifikaten	3			
Spanje, Obligatiën	1½	30	30¼	30⅛
Dito	3	44		
Dito Binnenl.	3	40	40⅛	40
Amortisable Schuld		9 1/16		
Bewijzen Coupon				
Crediet Instel. bij *Prost* & C°.				
Portugal, Obligatiën	3 pCt.	45		
Dito 1856	3	44⅝	44½	
Dito Uitgestelde				
Rusl. Obl. bij *Hope en C°.*	5 pCt.	103⅞		
Dito bij idem 1828/1829	5	102		
Cert. bij idem 1831/1833	5			
Dito bij idem 1840	4	85		
Dito bij *Stieglitz*	4			
Dito Nieuwe	4			
Dito 5de Serie	5			
[illegible] Serie	5	100⅝	101	100⅝
[illegible] te Hamburg	5			
Dito dito te Londen	5	100⅜		
Dito dito dito	4½			
Inschrijving in Assignat.	6			
Certifikaten van dito	6	66¼		
Spoorweg Aktiën	5			
Polen, Aand. 1835, fl. 500	f	155½		
Obligatiën	4 pCt.	80⅛		
Pruissen, Obligatiën	4½			
Aandeelen 1854	3½			
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5			
Dito dito	4	54		
Dito Metalliek	5	60 3/16	60½	60 5/16
Dito Rente Amsterdam	5	73⅛	73½	73 3/16
Dito Nationale 1854	5	63	63⅜	63 5/16
Dito dito	2½	31¾	31 15/16	31 15/16
Weener Bank-Aktiën	f	900		
Dito Aand. fl. 250, 1839		335	342	
Dito dito 250, 1854	4 pCt.	292		
Beijeren, Spoorweg Aandeelen				
Napels, [illegible] *en B.*	5			
[illegible]	5			
Denemarken, Obl. te Lond.	5			
Dito				
Braziliën, Geldl. 1824	5	99¾		
Dito 1839 van £ 100	5	99		
Dito 1843 £ 100	4½			
Dito 1852	4½			
[illegible]	4½			
Sardinië	5			
Peru, Geldl. 1854	4½			
Dito te [illegible]				
Ecuador, Obligatiën	1	16		
Venezuela, dito 6 pCt.	5			
Dito Uitgestelde	2½			
Grenada, Obligatiën	3½	17⅜	17¾	
Dito Uitgestelde		5½		
Mexico dito	3	19 15/16	20	
Nrd-Amer., Ph. *Hope en C.*, Lr. A		95		
Dito dito	B	97¼	97½	
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.	82¾		
[illegible] Bank-Aktiën				
[illegible] Spoorweg-Aandeelen				
[illegible] Bons.	7 pCt	82¼		
Louisiana [illegible]	5			
Grieken. Obligatiën 1825	5	3¾		

Handel-Maatschappij kontant —; dito Leening 1858 4 pCt. —; Russ. Spoorweg [illegible] 233½, 34½; Hypotheek 4½ pCt. —; Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope 3 pCt. 122¾.

Op ongunstige lager inkomende koersen was de markt, voornamelijk in Oostenrijksche fondsen, aanmerkelijk flaauwer gestemd.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3 pCt.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 27,60	a —	Pruissische	f 34¾	à —
Napelsche	„ —,—	„ —	Spaansche	„ —,—	„ —
Div. in £	„ 11,62½	„ —	Hamb. Russ.	„ 33¾	„ —
Eng. Russen	„ 11,62½	„ —	Russ. in Z. R.	„ 34⅞	„ —
Fransche	„ 55⅝	„ —	Polen „ P. R.	„ 36½	„ —
Belgische	„ 55⅞	„ —	„ „ Fl.	„ 27⅜	„ —

Nation. Met. f —.—. Amerika in Doll. f 2.35.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIËN.

Stukken à f 10 per Stuk	f 9,65 à 9,75
Oude Gerande Dukaten	„ 5,50 „ 5,60
Wigtige Souvereinen	„ 11,70 „ 11,80
„ Pistolen	„ 9,55 „ 9,65
Stukken van 20 Franks	„ 9,35 „ 9,45

Baren Goud en Speciën à f 1442,60 per Ned. ℔ fijn 9½ à 10½ pc.

ZILVEREN SPECIËN.

Piasters per Stuk	f 2,55 à 2,60
Stukken van 5 Franks	„ 2,33 „ 2,36
Brabandsche Kroonen	„ 2,65 „ 2,70
Fransche	f 2,70 f 2,75
Pruissische Daalders	„ 1,74 „ 1,77
Zilver 1000 à 920	—,— —,—
„ 900 „ 700	f 104,20 à 105,—

HOLL. IJZEREN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1859.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrengst.
Januarij	77,105	f 60,135.95	f 13,012.96	f 73,148.91
Februarij	78,485	„ 62,650.65	„ 13,110.47½	„ 75,761.12½
Maart	84,066	„ 68,530.60	„ 17,265.03½	„ 85,795.63½
Totaal	239,656	f 191,317.20	f 43,388.47	f 234,705.67

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 8 April.

Tarwe bij kleinigheden in sommige gevallen wat lager: 129 ℔ o. b. Poolsche f 310; 160/2 ℔ n. Geldersche f 240, 245; 161/2 ℔ dito f 245; 132 ℔ dito f 240; 131 ℔ n. Noordholl. f 229; 128 ℔ n. Groninger f 230; 128 ℔ mindere dito f 215; 126 ℔ n. Vriessche f 218.

Rogge prijshoudend: 116 ℔ Petersb. f 154.

Garst stil: 104 Vriessche Winter f 136.

Haver en Boekweit zonder handel.

Koolzaad: geringe Calcutta in publieke veiling f 240. Op 9. vaten Olie in Sept. en Okt. ek. 62 £. *Raapolie* op 6/w. f 38¼; Vliegend f 37; 1° Mei ek. f 35½, ¾ a 36; Sept., Okt., Nov. en Dec. f 35, 34¾ a 35. *Lijnolie* op 6/w. f 31½; Vliegend f 30¼; 1° Mei ek. f 30¼ a 30; Sept., Okt., Nov. en Dec. f 31½. *Hennepolie* op 6/w. f 35¼; Vliegend f 34.

SCHIEDAM, 8 April. Van Rogge verkocht: 148/2 ℔ Fransche f 166 kt., 167 6/w. — Moutwijn f 14,57; Jenever f 20,25; Amst. Proef f 21,50 per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling f 0,80 per ketel.

MIDDELBURG, 7 April. De aanvoer van Zeeuwsche Tarwe was zeer klein, waardoor die 25 Cents per mud hooger is verkocht; Zeeuwsche dito waarvan meer werd geveild, bleef geheel aan vorige weekprijzen, met tamelijke vraag. — Rogge 25 Ct. hooger verkocht. — Garst was aan vorige weekprijzen te koop. — Walchersche Witteboonen zijn 50 Ct. lager gekocht; dito Groene Erwten, ofschoon dringender geveild hadden weinig aftrek. — Raapolie f 89.—; Patentolie f 41,25; Lijnolie f 34.— per vat op 6/w.; op kontant f 1.— per vat lager. — Raapkoeken f 72.— a f 80.— per 1040. — Harde Lijnkoeken. — Harde Lijnkoeken f 12.—; per 104 stuks.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 8 April. Hoekstra, Stad Stavoren, Suriname.
HELVOET, 8 April. Höster, Zwerver, Triest.

UITGEZEILD:

TEXEL, 8 April. Ondine (st.), Bordeaux.
HELVOET, 8 April. Koens, Pieter Corneliszr. Hooft, Batavia, via Brouwershaven.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 9 April, in lading naar:

Ludwigsh. en Manheim.	J. Egberts, Matthieu Wenmakers.
Mainz.	E. M. Kirsch, Mainz N°. 10.
Maastricht.	P. de Bruyn, Niets Zonder Gods Zegen.
Keulen.	A. Weingartz, Cöln N°. 15.
Coblenz.	A. Deinum, Stad Amsterdam.
Keulen.	M. [illegible], Cöln N°. 5.
Mannheim.	C. [illegible]
Dusseldorp.	E. v. Stueenberg, Niederrhein N°. 6.
Wezel en Ruhrort.	J. H. Hassel, Zeolus.
Frankfort.	A. Joosten, Francfort N°. 22.
Urdingen.	J. Dombeek, Wilhelmina.
Duisburg.	R. van Balgoy, Vrouw Agnes.

AMSTERDAM, 8 April, vertrokken naar:

Urdingen.	B. van de Poll, Maria.
Mannheim.	N. Schnekkenberger, Adolf Sander.
Dusseldorp.	P. C. Artz, Vr. Wilhelmina.
Wesel en Ruhrort.	P. J. Balck, Vrouw Rebecca.
Frankfort a/M.	J. W. Timmerman, Francf. N°. 21.
Keulen.	J. A. Weingart, Cöln N°. 15.
Duisburg.	B. L. Casimir, Sara.

Rijnhoogte ARNHEM, 8 April 15 p. 9 duim.
KEULEN, 8 „ 7 vt. 3 „

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN LOGEMENT.

Op Maandag 11 April, des avonds ten vijf ure.

1. Huis en Erve, benevens het belendende dito, Warmoesstraat, I 47 en 46. — 2. Huis, Oude Schans, O 108. — 3. Huis, Tuin en Erve, Muiderstraat, V 270. — 4. Huis, Tuin en Erve, als voren, V 269; te zamen in slag. — 5. Huis, Achterhuis en Erve, Singel, F 293. — 6. Havenhuisje, Amstel-Jagthaven, Z 78. — 7. Huis en Erve, Oude Waal, N 45. — 8. Dito, Heintjehoeksteeg, M 361. — 9. Dito, Prinsengracht, OO 666. — 10. Dito, Halsteeg, A 245. — 11. Dito, Uilenburgerstraat, R 90. — 12. Huis, Tuin en Erve, Weesperzijde, ZZ 93, benevens Stalling en Erven, Olifantspad, ZZ 95, 95a en 96. - 13. Huis en Erve, Weesperzijde, ZZ 94. - 14. Loods en Erve, als voren, ZZ 94a; te zamen in slag. — 15. Buitenverblijf en Erve (*Krooswijk*) Hoogendijk, WW 12. - 16. Dito, als voren, WW 10a; te zamen in slag.

Advertentiën.

(1250) Heden overleed, na voorzien te zijn van de HH. Sacramenten der stervenden, mijne geliefde echtgenoote ALIDA VAN BREUKELEN, in den ouderdom van 54 jaren.

ROTTERDAM, J. DE WILDE.
7 April 1859.

Eenige kennisgeving.

Wordt gevraagd om met 1° Augustus of vroeger in dienst te treden, eene bekwame **KINDERMEID**, van de R. C. Godsdienst, goed met kleine kinderen kunnende omgaan, [illegible] huur van f 80.— of zelfs hooger naar [illegible]. Adres met *franco* brieven onder lett. M. [illegible] der laatste dienst, ouderdom enz., aan den Boekhandelaar P. M. BAZENDIJK te Rotterdam. ([illegible])

Zilveren Kerksieraden.

Bij **A. J. BOCKMEULEN**, te *Boxmeer*, worden gefabriceerd en zijn steeds voorhanden alle soorten van groote en kleine **ZILVEREN KERKWERKEN**, als: Godslampen met eene Zilveren Duif, natuurlijke grootte, om die op en af te laten, Wierooksvaten, Venerabels, Gothische Kelken [illegible], groote Christusbeelden, Pulpitos, Tabellenlijsten, [illegible] Kroonen en Scepters, Kandelaars, en maakt ouderwetsche bij, enz. Ook is bij denzelven gelegenheid tot plaatsing van een [illegible] uit den fatsoenlijken stand. ([illegible])

PARIJSCHE BLOEMEN-MAGAZIJN

Nieuwendijk, H 43. (A. PERRIN & CIE) *over de Gravenstraat.*

Voor dames die mooije fijne PARIJSCHE BLOEMEN verlangen, hebben wij een aanzienlijke keuze ontvangen in *Nieuwste Mode Couleuren*. Voor dames die meer gesteld zijn *op het goedkoope*, hebben wij ook een mooije sortering tegen buitengewoon *lage prijzen*, die, hoewel even goedkoop, niets gemeens hebben met die menigte Duitsche artikelen, die waarlijk den naam van Bloemen niet verdienen en die, hoewel weinig kostende, door de slechte fabricatie, veel duurder te staan komen dan *echte Parijsche Bloemen.*

WINKELIERS genieten groote *vermindering* en *voor buiten de stad* worden goederen op zigt verzonden.

Bloemen voor Hoeden, Mutsen en om te Kappen; *Bruidkapsels*, *Kransjes* voor Jonge Jufvrouwen en *Guirlandes Imperatrices.*

Alle soorten van *Fleurs Naturelles*, als [illegible] Seringen, [illegible] Rozen, enz. [illegible] *losse Bloemen* om Jardinières, Vazen en Mandjes te garneeren.

Eene mooije partij Boequetten voor *Vazen* en voor *Roomsche Kerken* van f 1 tot f 24 *het paar*, als ook *Lelien*, Slingers voor waskaarsen, Kransen enz. *Beschadigde* Vaasbouquetten worden gerepareerd; iedere soort fijn of ordinaire, niet klaar zijnde, wordt bij ons ook gemaakt.

Een extra assortiment *Veeren*, lange platte [illegible] *Struis-* en anderen Marabouts *Fantaisie-* [illegible] *naches* in alle soorten en couleuren. [illegible] van eene nieuwe fabriek [illegible] *kelen om Bloemen te maken*, [illegible] goedkooper, als vroeger, [illegible] dames ieder soort van bloem [illegible] kunnen maken.

Buitendien wordt door ons *kosteloos* de noodige inlichtingen gegeven, om ieder soort gemakkelijk en goed te maken.

Uitgeslagen Bladen, Verwen, Papieren, Knoppen, Kelk., Groenmos, Gereedschappen, enz.

Alle Stoffen voor Kleedjes, Mantilles enz., worden bij ons *ingeslagen.* (1244)

COCOS-ZEEP.

DEZE ZEEP schuimt sterk, reinigt oogenblikkelijk, ontneemt alle scherpte aan de huid, maakt haar zacht en blank en geeft haar een jeugdig frisschen tint. Men koopt een groot stuk voor 15 Ct.

Bij het wasschen van gekleurde Goederen en Zijden en Wollen Stoffen, moet zij, van eene zuiverder en minder scherpe loog bereid, de kleuren minder aan en maakt de wol niet hard.

De goede echte soort van het **VERKOOPHUIS**, draagt den naam H. KERCKHOFF zoowel op de Zeep als op het Etiquet. Zij onderscheidt zich bovendien van de nagemaakte soorten door hare witte en doorschijnende kleur, door droogte en hardheid in het aanvoelen. De nagemaakten gelijken in kleur en aanvoelen veel op eene vetkaars.

Wij verzoeken den Dépôthouders instantelijk hunne Klanten op deze bijzonderheden opmerkzaam te maken.

Dr. HARTUNG'S KRUIDENPOMADE

versterkt den groei van het haar en werkt zoo voordeelig, dat de laatste levenskiem in den knobbel weder ontwikkeld wordt en een nieuwe wasdom begint. Zij verhindert het uitvallen en ontijdig grijs worden, maakt het haar krachtig, glanzend en golvend. Het glazen Potje kost 75 Cents.

De Kina-Olie

van Dr. HARTUNG.

werkt zeer weldadig op het Haar en is vooral bij Kinderen zeer nuttig, daar zij het buitengewoon digt en fijn als zijde maakt. Aan den Baard geeft zij een zachte buigzaamheid, terwijl zij zich bijzonder onderscheidt door de eigenschap de Haren een schoonen glans te geven. De Flacon kost 75 Cts.

Het Family-Tooth-Powder

is eene aromatische compositie uit het Plantenrijk, frisch en aangenaam van smaak. Het sterkt het Tandvleesch, maakt dat de Tanden stevig vastzitten, hergeeft hun de paarlwitte kleur der jeugd, bewaart het verglaassel, zuivert den adem en verhindert dat aangestoken Tanden ... Prijs 40 Cts. het Doosje.

BORSTELS. Kleer-, Hoofd-, Tand- en Nagelschuijers, Fluweel- en Hoedenschuijers, Sopha-, Tafel- en Juweelschuijers.

KAMMEN. Alle soorten moderne Opsteekkammen in kleine, bevallige medellen, effen en à jour, in schildpads, caoutchouc en hoorn; Friseerkammen, Stofkammen, Zakkammen, Kammen met Schuijer en Spiegel.

Fijne **ODEURS** van Delcroix, Price, Demarson, fijne TOILETZEEPEN, sierlijk verpakt en opgemaakt, in de liefelijkste geuren. EAU DES CARMES, van Marg. Grass. EAU DE COLOGNE.

HAARROLLEN voor de Impératrice, Rachel, Bandeaux Renversés en andere Kapsels, het paar voor 70 Cents en 90 Cents.

Van Parijs ontvingen wij:

EEN KEURIG ASSORTIMENT

NIEUWE PARASOLS

OMBRELLES IMPERIALES, PAVOLINES en MARQUISES

van de smaakvolste Stoffen en netste bewerking, alsmede Zeer mooije en voordeelige PARAPUIES.

Verkoophuis en de bekende Dépôts. (1245)

(1231) Bij J. W. VAN LEEUWEN, Boekh. te Leyden, is verschenen:

DE MAAND VAN MARIA,

OF DE MEIMAAND,

toegewijd aan de Allerheiligste Maagd.

DERDE DRUK. Prijs *f*—.50.

(1248) De Boekhandelaar B. LENFRING, Haarlemmerdijk, TT 443 te Amsterdam, berigt dat hij door aankoop eigenaar is geworden van de

EECHT GEESTELIJKE GESPREKKEN

VAN DEN

H. FRANCISCUS VAN SALES ENZ.

Uit het Fransch vertaald door den Zeer Eerwaarden Heer

C. STOLK,

Pastoor te Leidschendam.

In 2 deelen, zullende het 1e deel spoedig het licht zien, benevens van de Holl. vertaling van het

GELUKKIG JAAR.

Prijs 65 Cents.

Ook is ter perse om spoedig te verschijnen:

Eene zeer aanzienlijke oplage van den Derden Druk der

Twee en Veertig Kruisweg-Oefeningen,

door den Zeer Eerw. Pater E. VOGELS.

In heel lederen band. . . . . 80 Ct.

De Vincentius-Almanak sedert geruimen tijd uitverkocht zijnde, gelieve H. H. Boekh. hiervan notitie te nemen.

Bij H. C. A. THIEME te Nijmegen, Verscheen:

G. C. MULDER'S LEESBOEKJES;

Eerste stukje à 7½ Cent.

LEESBOEKJE VOOR DE LAAGSTE KLASSE.

De reeks van leesboekjes, die de schrijver voornemens is achtereenvolgens in het licht te geven, begint met zoodanige leesstof als geschikt is voor kinderen, die de oefeningen op de letterkast hebben doorloopen, terwijl de inhoud van ieder volgend stukje zooveel doenlijk in overeenstemming zal worden gebragt met hetgeen voor elke schoolklasse tegenwoordig door de Wet wordt vereischt.

DE TWEEDE JAARGANG VAN HET

JAARBOEKJE

VOOR HET

LAGER- EN MIDDELBAAR ONDERWIJS

IN

NEDERLAND.

VOOR 1859.

HOOFDREDACTEUR: Dr. J. J. VAN DER KLOES.

Nog eenige Exemplaren zijn voorhanden van de

WET OP HET LAGER ONDERWIJS,

UITGEGEVEN ONDER TOEZIGT VAN

Mr. W. FRANCKEN NGz.,

EN

Dr. J. J. VAN DER KLOES.

Prijs *f* 6.—.

Adem te bekomen.

Bij den Boekhandel C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen:

JESUS, VOOR PILATUS,

gevolgd van de Afdoening van 't Kruis,

OUD-CHRISTELIJKE LEGENDEN.

Vertaald door

JOS. A. ALBERDINGK THIJM.

Prijs 12½ Cts.

Van Ve tot de XVIe Eeuw waren deze roerende overleveringen onder de geloovigen zeer verspreid en geliefd. Bij het herleven van den kath. geest, ook in het niet volstrekt ter zaligheid noodzakelijke, mogen zij onzen tijdgenooten welkom zijn.

PRIJS COURANT DER WIJNEN VAN J. B. L. PICENI.

BIJ HET ANKER EN DE FLESCH.

STERKEN DRANK, LIKEUREN, ENGELSCHE EN BEIJERSCHE BIEREN ENZ.

Hieronder vermeld, te bekomen in den kelder op de hoek Kolk en N. Z. Voorburgwal N. 47 en ...

Lands- en Stads-Imposten zijn in de Prijzen begrepen.

ALLES TEGEN CONTANTE BETALING ZONDER KORTING.

ROODE BORDEAUX WIJNEN.	per Ank.	per Flesch
Medoc zwartlak	*f* 24	*f* 0.60
" groenlak	- 26	- 0.65
" Pouillac	- 28	- 0.70
" St. Estephe	- 32	- 0.80
" [illegible]	- 34	- 0.85
" premier	- 36	- 0.90
St. Julien	- 38	- 0.95
Lynch Pouillac et Labarde	- 42	- 1.05
Pommier Agassac	- 46	- 1.15
Villeneuve de Cantemerle	- 48	- 1.20
Château des Moulins etc.	- 52	- 1.30
Barton Langoa St. Julien	- 60	- 1.50
Château Laffitte	- 84	- 2.10
" Cantenac	- 86	- 2.15
" Margaux	- 120	- 3.00
Hermitage & Cote rôtie	- 54	- 1.35
[illegible]	- 42	- 1.05
BOURGOGNE WIJNEN.		
Beaune	*f* 52	*f* 1.30
Pommard	- 72	- 1.80
Volnay	- 76	- 1.90

	per Ank.	per Flesch
Nuits	*f* 90	*f* 2.25
Chambertin	- 104	- 2.60
*Witte Wijn A.	- 24	- 0.60
* " B.	- 32	- 0.80
* " Bergerac	- 48	- 1.20
*Witte Graves	- 40	- [illegible]
* " Sauterne	- 44	- 1.10
* " Musc. Frontignan	- 56	- 1.40
Champagne Mouss. 1re qté	- 100	- 2.50
" qté Supe blanc	- 110	- 2.75
" " " "	- 120	- 3.00
*Port à Port vieux	- 90	- 2.25
* [illegible]	- 100	- 2.50
*Xeres of sherry	- 50	- 1.25
* "	- 58	- 1.45
*Madera A.	- 44	- 1.10
* " B.	- 52	- 1.30
*Dry Madera C.	- 62	- 1.55
* " " D.	- 72	- 1.80
* " [illegible]	- 92	- 2.30
*Spaansche Wijn	- 50	- 1.25
* " "	- 60	- 1.50

	per Ank.	per Flesch
*Malaga 1te qté	*f* 48	*f* 1.20
" "	- 60	- 1.50
*Constantia	- 200	- 5.00
*Tintwijn	- 200	- 5.00
KRUIDEWIJN	- 40	- [illegible]
Moselwijn	- 36	- 0.90
Bodenheimer Rhijnwijn	- 32	- 0.80
Laubenheimer "	- 32	- 0.80
* " 1851 "	- 36	- 0.90
*Niersteiner "	- 40	- 1.00
*Rudesheimer Rhijnwijn	- 44	- 1.10
Scharlachberger "	- 44	- 1.10
Marcobrunr. en Hochheim	- 58	- 1.45
Liebfraumilch	- 64	- 1.60
Geisenheimer	- 164	- 1.60
Rauenthaler Bergwijn	- 84	- 2.10
Rudeshr. "	- 84	- 2.10
Johannesberger	- 160	- 4.00
Steinberger Cabinetwijn	- 200	- 5.00
*Cognac Brandewijn A.	- 50	- 1.25
* " " B.	- 56	- 1.40
* " oude C.	- 64	- 1.60
* " heel " D.	- 100	- 2.50

	per Ank.	per Flesch
*Witte Fransche Bwijn A.	*f* 30	*f* 0.75
*Wit Barcelona Bwijn B.	- 34	- 0.85
* " " " C.	- 36	- 0.90
*Voorloop van " of 3/6	- 80	- 2.00
*Jam. Rum en O.I. Arac	*f* 120. 130.	140
*Sir. de Punsch van Rum	*f* 40	*f* 1.20
* " " " "	- 52	- 1.30
* " " " "	- 56	- 1.40
* " " " "	- 60	- 1.50
*Siemp Siroop	—	- 1.45
*MEE	—	- 0.60
*Limonade	—	- 0.90
*Extr. d'Absint Suisse	—	- 2.15
*Kirschenwasser	—	- 2.10
Supe. fijn Genua Olie	—	- 0.95
Bordeaux Azijn	- 10	- 0.25
Wijn Azijn	- 6	- 0.15
*Beste Genever	- 22	- 0.55
*Nieuwe Bessen	- 24	- 0.60
*Citroenbitter	- 26	- 0.55
*Maag Elixer beste kwalt.	—	- 0.90
Bisschop Essenz, 't flesje		0.30

ENGELSCHE BIEREN.	per Ank.	per Flesch
*Schotsch Ale	*f* 24	*f* 0.60
Brownstout	- 22	- 0.55
Lond. Porter	- 20	- 0.50
*Jopenbier	—	- 1.40
Gemb. Bier p. ½ flesch 15 p. heele		- 0.30

FIJNE FRANSCHE LIKEUREN.

*Double Anisette Rouge et Blanc, Curaçao, Persiko, Eau d'Or, Eau d'Argent, Parf. Amour, Crême de Vanille, Cr. de Rose, Cr. de Noyaux, *f* 1.80.

Cr. de Kirsch, extra Lekker *f* 1.80 p. Fl.

DOUBLE LIKEUREN.

*Persico, Curaçao, Anisette, Frambozen, Pepermunt, Naagelen, Guldewater, etc. à *f* 1.— per Flesch.

ORDINAIRE LIKEUREN.

*Witte en Roode Vanillen, Anijs, Hawas, [illegible], Borstwater à 65 Cts. per Flesch. Cardemon à 70.

REMERKINGEN. Het bovenstaande alles verimpost en gebotteld op Flesschen zijnde, zoo kan het verlangde direct *franco* aan huis bezorgd worden. Voor buiten Amsterdam zijn de Prijzen 3/4 per anker minder, vrij aan boord. (NB de Flesschen worden tegen 5 Cents per stuk Emballage berekend, en ook weder in Betaling aangenomen)

Per anker op ½ Fl. met 5% verhooging. — De met * vermelde artikelen zijn ook bij enkele halve Flesschen voor de juiste helft verkrijgbaar.

NB. Alle verdere onkosten van Brievenporten, Vracht van Retourzendingen van Manden en Flesschen etc., komen ten laste van Committenten, welke tevens herinnerd worden dat de betaling Contant geschieden moet, of dat de schippers etc. de gelden de eerstvolgende reis mede brengen, zoo het niet betaald is bij het ontvangen aan boord, hetwelk het verkieslijkst is.

PS. De Kelders zijn open van des morgens 7 tot des Avonds 11 uren. *Voor* en *na* dien tijd vervoege men zich aan het Woonhuis en Slijterij boven den kelder, N°. 47, alwaar de Prijscourant *gratis* te bekomen is.

Daar de Schippers, enz. de commissien soms wel wat laat bezorgen, zoo wordt men verzocht vooraf per post te schrijven, opdat de Efacuatie geregeld plaats kan hebben.

AMSTERDAM, April 1858. Get. J. B. L. PICENI. (1251)

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.

Bijvoegsel van DE TIJD, Noord-Hollandsche Courant van 11 April 1859.

PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN ZUID-HOLLAND.

Zaak van C. A. GUNKEL,

beschuldigd van vergiftiging.

(Vervolg van ons N° van gisteren.)

2de Getuige J. C. Visser, vrouw van der Houven. Deze bevestigt mede al hetgeen in de akte van beschuldiging op haar betrekking heeft. Zij is gewoon naaiwerk te verrigten bij de huisvrouw van van Staereling en haar dochtertje was op den Zaturdag waarop het laatste feit is voorgevallen, mede bij Louiza aan het naaijen. Zij heeft bijna al de zes schijven gegeten die door Louiza aan haar dochtertje werden meêgegeven; zij is eerst eenigzins benaauwd geweest, heeft buikpijn en braking gehad en is later zeer ongesteld gebleven en ook thans nog lijdende. — De zitting wordt thans tot half twee ure geschorst.

Na de pauze wordt het getuigenverhoor voortgezet en gehoord:

De 3de getuige H. H. van der Houven, dienstbode. Zij verklaart dat hare moeder Woensdag's avonds haar medegebragt heeft eenige schijfjes worst die zij gekregen had van L. Esbra; dat zij er een stukje van gegeten heeft, hetwelk haar onaangenaam smaakte, zoodat zij het heeft uitgespuwd. Hare moeder heeft het overige gegeten: getuige had geene onaangename gevolgen daarvan ondervonden. Moeder was echter benaauwd geworden, niet dadelijk maar wat later, toen is zij aan het braken gegaan en moest naar bed. De getuige kwam wel bij Esbra aan huis, maar had niet opgemerkt dat zij ziekelijk was. Getuige's moeder klaagt nog en is niet meer zoo vlug ter been als vroeger.

De Prezident rigt eenige vragen aan vrouw van der Houven, de strekking hebbende om te weten of zij ook had opgemerkt of L. Esbra ziekelijk was aan de beenen. Het antwoord luidt: Ik heb dit opgemerkt in het laatst van den zomer; vroeger was zij gezond en liep zeer goed. De Prezident vraagt aan jufvrouw Esbra of die verlamming eerst was opgekomen na het gebruik van den jenever met suiker, in Junij of vroeger? Antw. Van dien tijd af, vroeger ben ik altijd zeer gezond geweest.

4de getuige Anna van der Houven, dertienjarig dienstmeisje, mag wegens haar jeugdigen leeftijd niet onder eede gehoord worden; de prezident vertrouwt echter, zegt hij, dat zij het gewigt beseft van haar getuigenis en hoopt dus dat zij ten volle de waarheid zal spreken. Hare verklaring komt geheel overeen met die harer zuster. Zij eet 's middags t'huis, zoo ook deed zij den Zaturdag toen haar moeder met schijfjes leverworst in een papier thuis kwam, die zij van jufvrouw Esbra gekregen had. Zij had ook een stukje er af gebeten. Het smaakte zoo naar, dat zij het wegwierp. Haar moeder is wel veertien dagen onder behandeling van doctor Kips geweest, en lijdt nog aan pijn in de knie. Den 8 Jan. kwam zij bij Esbra aan huis en zeide bij haar zelven: "welk een rare toestand is hier, die Esbra ligt op sterven."

5de Getuige, Johanna van der Houven, 24 jaren, dienstbode, legt soortgelijke verklaringen af als de beide andere zusters. Zij had ook een stukje gegeten, was een weinig benaauwd geworden, maar hare moeder zeer ongesteld, met braking en verscheidene dagen ziekte. Zij dacht niet aan vergiftiging, dat hoorde zij eerst later.

6de Getuige, jufvrouw van Heuven van Staereling, geboren Darnefeld. Zij woont in 't zelfde huis als Esbra, in het bovenste gedeelte sedert Mei 1856. Haar verhaal komt hierop neder: Generaal G. kwam meestal twee malen 's weeks, doch in den laatsten tijd verminderden zijne bezoeken die gewoonlijk nagenoeg een uur duurden. Jufvrouw Esbra had haar verhaald dat de generaal gelden van haar onder zijne administratie had, voortspruitende uit winst van de loterij, een twintigste van de honderd duizend. Vroeger genoot jufvrouw Esbra meer van hem dan later en had hem wel eens vroeger geld geleend, namelijk de effekten. Op het laatst bragt hij haar wel eens versnaperingen, waaronder soms leverworst. Zij heeft haar die o. a. in November laten zien. Zij weet niet of het vroeger was. Het was haar ook bekend, dat bij die bezoeken wel eens jenever met suiker gebruikt werd en dat, van den zomer, na het gebruiken daarvan jufvrouw Esbra erg ongesteld is geworden. Zij klaagde over doodsbenaauwdheid, het was haar geheel geel voor de oogen, zij braakte naderhand [illegible] hulp van dr. Rijke is ingeroepen. De ziekte [illegible] veroorzaakte verlamming in de beenen, [illegible] zieke nooit te voren geklaagd had, daar zij vroeger [illegible] was geweest. Getuige had ook verlamming in de vingers bij de jufvrouw waargenomen. Zij is later geroepen bij L. Esbra, die vroeg: "wat zou er in die soep liggen!" Getuige bespeurde er bruinachtig poeder in. Louiza Esbra zeide toen: "De generaal zal mij toch niet hebben willen vergeven?" Ik "waarom zou dat? Dat is toch niet in zijn belang." Getuige had geweigerd van de soep te eten, omdat zij geproefd had, dat die bitter was, zoodat zij gezegd had: "ik dank je wel om er van te eten." Getuige heeft in de maand November ook gekregen een klein eindje leverworst van L. Esbra's broeder, die zeide, dat deze het van den generaal had gekregen. Getuige had er van gegeten en haar zoontje ook, dat benaauwdheden kreeg, met brakingen, enz.: hij draaide als een tol, en bleef tot den volgenden dag ongesteld." Zij had om vier uur soortgelijke verschijnselen ondervonden doch had geene gedachte, dat dit van het eten van het stukje worst kon zijn. Zij was acht dagen ongesteld gebleven. Getuige gaat nu over tot het gebeurde in den namiddag van 4 Jan. Zij verklaard dat de broeder van L. Esbra aan kramp leed. Zij heeft hem gezien, maar had geen gedachten aan vergiftiging. De ziektetoestand verslimmerde; den volgenden dag werd dr. Rijke geroepen en daar de zieke al door verergerde, verzocht zij Zaturdag haar man den eersten dokter den besten te halen. Hij kwam terug met dr. Holtrop, die een recept schreef. 's Avonds tusschen 8 en 9 ure kwam de dochter van vrouw van der Houven verhalen, dat haar moeder door het eten van de worst zoo vreeselijk benaauwd was geworden.

De president: Rees er toen niets op in uwe gedachte?

Antw. Ja, maar nog niet van vergiftiging. Ik dacht alleen dat er iets nadeeligs in de worst was geweest. Ik zag ook hoe verbaasd dr. Rijke was toen ik zeide: nu gaat mij een licht op, er moet iets in de worst zijn geweest, want Antje van der Houven, is ook al komen vertellen van hare moeder. Dr. Rijke zeide: er is hier eene totale vergiftiging. Zij verklaart verder dat de lijder toen men hem een glas water bragt zeide: ik wil geen vergif. De beschuldigde was er Vrijdag niet geweest, maar hij kwam er wel meer niet, als het slecht weer was.

De president laat voorlezing doen van een briefje geteekend Louiza Esbra, aan den generaal gerigt met uitnoodiging om bij haar aan te komen vóór hij naar de societeit ging, "daar," zoo luidt het, "ik u noodzakelijk en dringend moet spreken over hetgeen in mijn huis gebeurt." Getuige had dit briefje ter hand gesteld aan Nina van Campen, om dat naar het huis van den heer Gunkel te brengen. Het was omstreeks half twaalf ure. Toen had de meid gezegd dat voor een luttele boodschap haar heer niet naar beneden kon komen, en toen is het briefje gezonden naar de *Witte Societeit*. In hare tegenwoordigheid zijn twee paketten die haar vertoond werden door den hoofd-commissaris Waldeck uit een blikken trommel genomen.

7de Getuige. F. R. van Heuven van Staereling, man der vorige getuige, ambtenaar bij 's rijks telegraphie, die de omstandigheden bevestigt wegens het halen van den eersten dokter den besten op 8 Januarij ten behoeve van Esbra, en wegens het verloop van diens ziekte. Getuige had een briefje aan dr. Rijke geschreven, omdat de heer Holtrop hem verzocht had aan dien dokter kennis te geven van hetgeen hij bevonden had. Overigens kan hij niet veel verklaren, omdat hij, uit hoofde zijner betrekking, weinig te huis is.

8ste Getuige. Dr. D. B. Rijke. De prezident zegt vóór de eedsaflegging, dat get. geroepen wordt om verklaring der waarheid te geven en om als deskundige naar zijn geweten verslag te doen van hetgeen hem zal worden gevraagd.

Getuige verklaart in substantie, dat hij op Donderdag 6 Janurauj geroepen werd ten huize van Esbra, die geen bosklant van hem was en vroeger nimmer door hem was behandeld, maar wel zijne zuster. De zieke klaagde over koliek en diarhée en over herhaalde brakingen. Bij niemand bestond op dat oogenblik het denkbeeld, dat er vergiftiging had plaats gehad. Door mij — zegt get. — werd de ziekte beschouwd als eene rhumatische diarrhee, die destijds sterk omging. Ik zag ook geen gevaar in de ongesteldheid en heb hem den volgenden dag niet bezocht, maar wel op Zaturdag, naar aanleiding van een briefje van den heer v. Staereling, mij meldende, dat Esbra zoo erg was geworden. Toen ik kwam, was dan ook zijn toestand geheel veranderd. Ik vond zijn gelaatskleur leiachtig blaauw, er waren hevige kramp- en buikpijnen. De man was letterlijk stervende. Onmiddellijk kwam nu bij mij het denkbeeld op van vergiftiging, vooral ook, daar ik gelijke verschijnselen, maar in mindere mate, vroeger bij de zuster had waargenomen, hetgeen mij versterkte in het vermoeden, dat er werkelijk vergiftiging had plaats gehad; veel meer kon er aan aan den patient niet gedaan worden, hij kon niet meer slikken. Op de verdere vragen van den Prezident antwoordt getuige, dat de lijder nog aan zijn sterfbed heeft gesproken. Ik vroeg hem: wat hebt gij gegeten? Het antwoord was: worst. Op mijne vraag aan de zuster: van wien die worst verkregen was? wilde zij niet antwoorden, doch de vrouw van v. Staereling verklaarde mij, dat die worst van den generaal Gunkel afkomstig was. Getuige verklaart wijders, dat hij dezelfde verschijnselen in den afgeloopen zomer bij de zuster der overledene had waargenomen.

Prezident: Waar schreef zij dat aan toe?

Get.: Zij zeide mij, dat zij op Scheveningen eene koude had gevat, en de verschijnselen kwamen ook overeen met die van rhumatische diarrhée.

Prezident: Hebt ge toen ook wel gedacht aan mogelijkheid van vergiftiging?

Get.: Ja, en ik heb ook gevraagd, of zij iets schadelijks gegeten had; ik dacht aan iets, dat met looddeelen bezwaard was, maar ik heb destijds nimmer aan moedwillige vergiftiging gedacht. — Hij herhaalt nogmaals, dat hij bij Louiza Esbra destijds vele van dezelfde verschijnselen heeft ontwaard, als later bij haar overleden broeder.

Zij was eerst een weinig beter, maar kreeg [illegible] een roodachtige huid, waaruit get. ook opmaakte, dat er kenteekenen van metaal-vergiftiging bestonden. Zij lijdt op dit oogenblik nog aan zoogenaamde rhumatisme [illegible] calis, doch is thans beter dan vroeger. Hij beschouwt die verschijnselen stellig als de gevolgen van het gebruik van arsenicum, zoo wat betreft Louiza Esbra als haar broeder. In verband dan ook met de antecedenten en met hetgeen vrouw van der Houven hem op het bureau der policie verteld had omtrent haar eigen toestand, rees bij hem het vermoeden dat Esbra vergiftigd was. Hij omschrijft ook hetgeen door een vorig getuige was verklaard, dat, toen al die omstandigheden uitkwamen, de vrouw van van Staereling zeide: Nu gaat mij een licht op, herinnert ge u nog wel de ongesteldheid na het gebruik van den jenever en herinnert ge u ook het geval met de poeder in de soep? Getuige verklaart wijders, dat hij aan het bureau van politie op 8 Januarij bijstand heeft moeten verleenen aan den generaal, die zich vermoedelijk had willen vergiftigen. Ik heb, zegt hij, dat glas water, waarvan hij een gedeelte heeft ingenomen, onderzocht; ik vond op den bodem een wit glinsterend poeder en op de oppervlakte een vuil poeder. Een voorloopig onderzoek vestigde bij mij de overtuiging, dat het arsenicum was. Ik heb het later gekonfronteerd bij een apotheker en ben in mijne overtuiging versterkt; omtrent het bruine poeder kon ik tot geene zekerheid komen. Ik schreef max vomica voor, maar hij weigerde het in te nemen, hetgeen later evenwel geschiedde.

Prezident: Wat zeide hij bij die gelegenheid?

Get. Hij verklaarde te willen sterven.

Get. geeft verder op hetgeen hij bevonden heeft bij gelegenheid van de lijkschouwing, hetgeen hem mede bevestigd heeft in het denkbeeld, dat er vergiftiging door arsenicum had plaats gehad. De Prezident zegt tot get., dat hij hem straks over de resultaten der lijkbeschouwing nader zal hooren en op de vraag aan den besch. of hij iets aan te merken heeft op de verklaring van dr. Rijke, tot dus ver afgelegd, antwoordt deze ontkennend.

9. Thans wordt voorlezing gedaan van de verklaringen van den inmiddels overleden dr. D. Holtrop. Besch. wordt in de onmiddelijke nabijheid van den griffier geplaatst, om in de gelegenheid te zijn het voor te lezene goed te kunnen hooren. Die stukken zijn vooreerst het proc.-verbaal van den hoofdkommissaris van Politie Waldeck, voor wien de heer Holtrop zijne eerste verklaring heeft afgelegd; wijders de verklaring van dien zelfden geneesheer voor den regter-kommissaris afgelegd. Zij komen in de hoofdzaak geheel overeen met die van dr. Rijke. [illegible] had, was zeker, maar hij wist aanvankelijk nog niet waardoor. Bij de lijkschouwing echter werd het bevestigd, dat Esbra overleden was aan de gevolgen van het gebruik van eene scherpe, bijtende zelfstandigheid, en hij refereerde zich aan het schouw-rapport. Hij was tegenwoordig geweest toen de generaal ten huize van Louiza kwam, hij had wel opgemerkt dat hij toen verbleekte, maar overigens niet veel meer. Eindelijk wordt ook voorlezing gedaan van de laaste verklaring, door dr. Holtrop voor den regter-kommissaris afgelegd, en waarin mede als naaste oorzaak van den dood, vergiftiging door arsenikum wordt opgegeven. Op de vraag, door den Prezident aan den besch. gerigt of hij ook tegen deze voorgelezen verklaring iets heeft aan te merken, is zijn antwoord mede ontkennend.

Hierop wordt voorlezing gedaan 1° van de akte van overlijden van J. H. Esbra en 2° van de akte van lijkschouwing, waarvan het rezultaat bereids in de vroeger medegedeelde akte van beschuldiging is opgenomen.

Daarna wordt de getuige Rijke wederom binnengeleid, die de verklaringen en uitkomsten, in de akte van lijkschouwing in het breede opgenomen, nader bij monde herhaalt en bevestigt. — Op de vraag van den Prezident of de besch. hierop iets heeft aan te merken, is het antwoord ontkennend.

10de Getuige. De heer J. G. Vorstman, heel- en vroedmeester, verklaart in substantie, dat ook hij als de naaste oorzaak van den dood van Esbra heeft beschouwd de toediening van eene scherp bijtende zelfstandigheid, te weeg gebragt door het gebruik van arsenicum, dat onder vreeselijke omstandigheden den dood kan ten gevolge hebben: dat de bevonden verschijnselen overeenkomen met die, welke volgens de meest bekende waarnemingen door arsenicum [illegible] te weeg gebragt.

11. Wordt voorlezing gedaan van het proces-verbaal van lijkschouwing, ook onderteekend door den heel- en vroedmeester C. P. Meijer, door ziekte verhinderd deze teregtzitting bij te wonen. Ook hieruit blijkt op nieuw, hetgeen door andere deskundigen, hetzij schriftelijk, hetzij nader mondeling, is verklaard; en 2°. gelast de Prezident de voorlezing van het zeer uitgebreid verslag van het scheikundig onderzoek, bewerkstelligd door de heeren Vrijdag Zijnen te 's Hage en van der Burg te Rotterdam.

Hierna wordt voortgegaan met het verhoor der getuigen.

12de getuige, tevens deskundige. De heer T. D. Vrij-

... apotheker en chemist, verklaart in substantie, dat hij met den heer van der Burg was uitgenoodigd om, na dat de schouwing van het lijk van J. H. Esbra was afgeloopen, in ontvang te nemen de voorwerpen, die men meende, dat aan een scheikundig onderzoek moesten worden onderworpen. Die voorwerpen hadden zoowel betrekking tot het onderzoek van de deelen van het lijk als tot den besch. Wat het eerste onderzoek aangaat, zoowel als het ander plaats gehad hebbende, in het laboratorium van get., en hetwelk is geschied met werktuigen en preparaten, die meerendeels nieuw waren aangeschaft, — zoo is dat eerste onderzoek geschied op de lever, evenwel slechts voor ⅓ gedeelte, omdat de deskundigen van oordeel waren, dat, naar de rezultaten, de overige ⅔ niet verder behoefden te worden onderzocht. Nopens dat gedeelte is al spoedig aan den heer regter-kommissaris, op diens verzoek, door de deskundigen schriftelijk berigt, dat daarin (in de lever) aanwezig is bevonden eene hoeveelheid van 15 looden arsenik-metaal, hetwelk zij niet anders konden verklaren dan als afkomstig te zijn van het door den overledene gebruikte arsenik-metaal. 1°. pozitive uitkomst. Uit het onderzoek echter, op de urine bewerkstelligd, was het rezultaat nopens het aanwezig bevinden van arsenicum negatief. Daarentegen gaf het onderzoek nopens de volgende deelen genoegzame rezultaten omtrent die aanwezigheid aan de hand, als de *contenta* der maag, de maag, het *duodenum*, de dunne darmen met inhoud, de dikke darmen, de milt en de nieren. Wat de laatste betreft, was wel de bevinding de aanwezigheid van arsenicum, maar niet tot zoodanige hoeveelheid, dat zij konden worden overgelegd. Verder hebben geene sporen van vergiftige zelfstandigheden opgeleverd de volgende deelen: als het hart, het bloed uit dat orgaan, het bloed uit de buikholte en uit de *vasa mesenterica*, het *mesenterium*, het bloed uit het hartengedeelte, de hersenen, benevens eenig ruggemerg. Tengevolge van het onderzoek, ingesteld op leverworst, die gezegd was te zijn gehaald bij den spekslager Kok op het Spui, is ook daarin niet in het minste spoor van de aanwezigheid van vergif gevonden. Het onderzoek over eenige kleedingstukken en bedlinnen heeft hoofdzakelijk geleid tot de volgende rezultaten. Een blaauwe pantalon (door besch. niet bepaaldelijk herkend als den zijne) heeft geene blijken van het voorhanden zijn van vergif opgeleverd. Evenmin een paarlemoeren knipmes (door besch. als het zijne herkend). Een grijzen jasje (door besch. als het zijne herkend) heeft daarentegen wel rezultaten nopens de aanwezigheid van arsenicum opgeleverd, welke rezultaten evenwel zoo onbeduidend waren, dat men die als van twijfelachtigen aard meende te moeten beschouwen en dan ook niets aan de hand hebben gedaan wat als zeker bewijs is aan te merken. Eene doos met onderscheidene verwstoffen was mede aan beide deskundigen ten fine van onderzoek ter hand gesteld. En het onderzoek van het daarin tevens gevonden fleschje heeft overvloedigen stof opgeleverd, om tot het besluit te komen, dat daarin arsenicum aanwezig was. Het onderzoek van het theelood uit eene portefeuille heeft voorts doen blijken, dat hetzelve voorzien was van een mengsel voor het grootste gedeelte bestaande uit rattegif (*arsenicum album*) terwijl het omtrent de andere zelfstandigheid ingestelde onderzoek tot geen bepaald besluit heeft geleid. Het beweren, dat dat alsem kon zijn, immers dat het bitter was, was ongegrond. Nadat dat gedeelte toch scheikundig was onderzocht, bleek het al dadelijk dat het niet schadelijk was en toen men het vervolgens heeft geproefd, is bevonden, dat het niet bitter was. Het ten processe voorhanden bierglas, hetgeen mede was onderzocht, heeft wijders voldoende bewijzen geleverd, dat daarin arsenicum voorhanden was. Terwijl de heer Vrijdag Zijnen alzoo de verschillende punten, in het verslag der deskundigen voorkomende, en die hem achtervolgens door den voorzitter waren voorgehouden andermaal in gelijken zin had beantwoord, heeft hij nader bevestigd: 1°. dat de verbindingen van het arsenic. metaal behooren tot de zoogenaamde corrosive of bijtende vergiften; 2°. dat geen vergif van plantaardigen oorsprong in een der onderzochte voorwerpen of vloeistoffen kon worden ontdekt; 3°. dat het onveranderd rattegif in de contenta der maag bevonden, is eene zelfstandigheid, welke behoort tot die vergiften, die in het menschelijk ligchaam gebragt, onder vreeselijke verschijnselen den dood kunnen ten gevolge hebben: De voorzitter heeft hierop, namens het hof, den heer Zijnen dank gezegd voor de uitstekende diensten, door hem in het belang der justitie bewezen.

13e getuige. E. A. van der Burg, mede als deskundige, die met den heer Vrijdag Zijnen is belast geweest met het onderzoek der in hunne handen gestelde deelen van het lijk van J. H. Esbra en overige voorwerpen geeft nader dezelfde slotsommen op, als welke hierboven breedvoerig zijn ontwikkeld, waarna ook aan hem door den Voorzitter de dank van het Hof wordt kenbaar gemaakt.

Op de door den raadsheer van der Zande gedane vragen is o. a. nog door den heer Zijnen te kennen gegeven, dat het rattengif, hetwelk gewoonlijk bij drogisten voorhanden is, dezelfde omstandigheid is als welke zich in de ten processe aanwezige fleschjes bevindt en behoeft te worden gevoegd om tot de rezultaten te komen, als die in het verslag der deskundigen zijn opgegeven.

14de Getuige, de geneesheer J. Kips. Deze getuige, die sedert 8 Januarij ll. de huisvrouw van van der Houven onder zijne behandeling heeft gehad, bevestigd nader, dat hij bij die vrouw kenteekenen heeft waargenomen, die hij meende te moeten toeschrijven aan vergifting door arsenicum, te weten: branding in de maagstreek, neiging tot braking, hevige dorst, pijnen door het darmkanaal, variërende verstoppingen met diarrhée, en bijna volslagen gebrek aan eetlust. Hij had haar toen behandeld met de wetenschap, dat zij vergiftigd was en haar bij tusschenpoozingen bezocht. Op de door hem daaromtrent aan de lijderesse gedane vraag, had zij te kennen gegeven, dat de vergiftiging *kon* hebben plaats gehad door worst, die zij ten huize van Esbra had genuttigd. In November van het afgeloopen jaar had getuige ook in behandeling gekregen A. P. Dannenfelser, huisvrouw van F. R. van Heuven van Staereling, die eenige weken vroeger, even als haar driejarig zoontje, ongesteld was geweest na het gebruiken van leverworst, haar door J. H. Esbra gegeven. Ook toen had getuige nog geen vermoeden opgevat; maar bij nadenken onderstelde hij dat er mogelijkheid bestond, dat er eene vergiftige zelfstandigheid was gebruikt, ten gevolge waarvan zich deze ziekteverschijnselen hadden geopenbaard.

15de Getuige. De heer Waldeck, hoofdkommissaris van politie.

Op de vragen van den Voorzitter antwoordt de getuige, dat op den 8 Januarij de doktoren Rijke en Holtrop bij hem geweest zijn met verzoek om te komen ten huize van mejufvr. Esbra, waar iemand lijdende was aan vergiftiging. Hij vond daar een man verschrikkelijk lijdende, die hem werd voorgesteld als te zijn J. H. Esbra. Hij heeft dien man toen gevraagd, of hij hem nog iets kon mededeelen, waarop deze opgaf, dat hij Zaturdag gebruikt had drie schijfjes leverworst; dat de generaal die Dingsdags te voren had medegebragt, toen hij niet te huis was, dat hij dadelijk na het gebruik verschrikkelijke brakingen en diarrhée heeft gekregen, en dat hij eenige uren later, toen zijn zuster hem een glas water gaf, haar heeft toegeroepen: weg met dat vergif. Anderhalf uur daarna is hij overleden. Kort nadat get. in de woning was; kwam daar de generaal waarop hij dien toegevoegd heeft; generaal dat lijden is het gevolg van de leverworst die u in huis hebt gebragt, de generaal antwoordde daar niets op, maar vroeg alleen: is er nog iets van over. Get. is daarna met den besch. naar een winkel op het Spui gegaan, waar de leverworst gekocht was, waarna de besch. naar het bureau van policie is overgebragt.

De Voorzitter: Heeft hij toen, onder het gesprek niet erkend in het bezit te zijn van arsenicum. — A. Ja.

Vr. Heeft hij er toen niet bij bijgevoegd, dat hij het rattenkruid kon hebben gehad in dezelfde zak waarin de leverworst was. — A. Ik heb hem bepaald afgevraagd wat hij daarmede wilde doen. Hij zeide dat het was om ratten en muizen te vergeven.

Vr. Hebt gij u niet aan het huis van den beschuld. bij zijne echtgenoote vervoegd om bepaald te informeeren of er ratten en muizen in huis waren. — A. Ja, ik heb het speciaal afgevraagd en het antwoord was neen.

Vr. Toen gij aan uw bureau terugkwam, hebt gij toen niet vernomen dat iets met den beschuldigde gebeurd was. — A. Ja, ik was naauwelijks vijf minuten weg, of men kwam mij waarschuwen dat er iets met den generaal gebeurd was. Toen heb ik vernomen dat de besch. iets gedaan had in een glas met water dat hem gegeven was, doch hem daarna oogenblikkelijk is afgenomen. Ik heb toen dadelijk de hulp van de doktoren Rijke en Meijer ingeroepen, om een tegenmiddel voor te schrijven.

Vr. Toen hij hersteld was, heeft hij toen niet gezegd dat hij sterven wilde, en dat zij beide van de wereld af moesten. — A. Ja.

Verder deelt get. mede, dat bij vizitatie van den beschuldigde op hem zijn bevonden verschillende stukjes papier, theelood enz. dat later aan de scheikundigen is overhandigd. Bij die gelegenheid heeft hij den besch. onder het oog gebragt zijne zonderlinge houding bij het zien van het overlijden van J. H. Esbra, waarop deze zeide: och wat zou ik doen, de man kan toch niet meer spreken. Nadat get. aan den besch. ook had vertoond de paketten die hij van Louize Esbra had ontvangen, zeide deze bij het zien van een dier paketten: Louize dacht dat daarin hare effekten zijn, werpt het maar in de kagchel.

De Voorz. tot den besch.: Waren dit nu de zorgen voor dat mensch waarvan gij gisteren spraakt.

De besch. antwoordde, dat hij verwachtte te sterven; dat zijne echtgenoote wel voor Louize Esbra zoude zorgen, dat zijne intentiën goed waren.

De Voorzitter: Ik twijfel er niet aan of uw echtgenoote had gehandeld naar pligt en geweten, maar als gij gestorven waart dan had Esbra niets.

Besch. Daar kon ik niet voor.

Voorz. Daar kondet gij wel voor, want gij hadt de effekten in haar bezit kunnen laten.

Besch. Mijne bedoeling was goed.

Voorz. ... beelden bij u bestonden, maar gij hebt ze niet ten uitvoer gebragt. Want, zoo als daar straks blijken zal, hebt gij er u zoodanig ingewerkt, dat gij u er niet meer uit wist te redden. Denkt maar eens aan die som van *f* 249, die uw vrouw u gegeven had om de hypotheek van uw huis af te lossen; maar wij zullen daar straks nader op terug komen.

De Voorzitter gaat voort met het verhoor van den getuige Waldeck.

Vr. Heeft Louize Esbra bij gelegenheid van het overhandigen van het paket, u niet gezegd dat, volgens het zeggen van den besch. daarin de papieren waren, waarvan zij, na zijn dood, kon leven. — A. Ja.

Vr. In den avond van den 10 Januarij, even voor dat de besch. naar de gevangenis is overgebragt, hebt gij hem toen niet nog onderhouden over de feiten. — A. Ja.

Vr. Wat heeft hij toen gezegd: — A. dat hij de worst gekocht had, dat hij die met zich mede naar huis had genomen dat hij die daar, op het geheim gemak, heeft opengesneden en er met de vingers het arsenicum heeft ingeduwd. Hij heeft er bij gevoegd dat hij die worst Zaturdags bij Esbra had gebragt en dat hij er toen zelf kort is gebleven.

Vr. Heeft de besch. u ook niet gezegd dat toen hij op Zaturdag 8 Januarij J. H. Esbra zoo zag lijden, hij bij zich zelven gedacht heeft: Mijn God zijn dat de uitwerkselen van het vergif. — A. Ja, die woorden heeft hij gebezigd.

Hierop deelt getuige mede, dat hij den 15 Januarij van den heer Staereling heeft ontvangen een paket, waarop stond: „deze papieren moeten bij overlijden van den heer C. A. Gunkel, verbrand worden.” Uit de opening van het paket bleek, dat daarin waren verschillende brieven, aan den besch. geschreven door onderscheidene personen.

Op een ander paket staat: dit paket behoort aan C. A. Gunkel. Daarin was eene verklaring van den notaris van Rhijn, dat hij onder zijne protokollen had een eigenhandig geschreven testament van den besch., en waarin ook waren eene nota van den besch. hoe met het olografiesch testament gehandeld moest worden, verschillende brieven enz.

16de getuige. W. M. A. van Campen. Deze getuige is nog geen 16 jaren oud, en wordt dus zonder eedsaflegging gehoord. Zij verklaart, dat zij Zaturdag, den 8n Januarij, was ten huize van Esbra, dat haar toen door mejufv. Staereling is gegeven een briefje om aan het huis van den generaal te bezorgen, dat zij daar is afgewezen, en het briefje toen heeft gebragt naar de Witte Societeit, en dat de generaal daarna bij jufvr. Esbra is gekomen.

17de getuige. J. Vinkesteijn, huisvrouw van J. Kok, spekslager. De get. verklaart dat de besch. bij haar een stuk leverworst heeft gekocht; dat van hetzelfde maaksel aan verschillende personen is verkocht, die er volstrekt niet over geklaagd hadden; dat zij en haar huishouden er ook van gegeten hadden, en dat niemand er eenigen hinder van had ondervonden.

18de getuige, Antonie van Stappershoef, drogist.

Bij dezen getuige heeft de besch. in het afgeloopen jaar, den 9n Junij, 12 Nederl. looden arsenicum gekocht. Hij zeide dat hij het gebruiken wilde voor ratten en muizen, die in zijn boekenkast waren. Get. heeft hem het vergif onder de gewone formulen, die de wet voorschrijft, afgegeven.

Op de vraag van den Voorzitter, antwoordt de besch., dat hij het vergif bij dien get. gekocht heeft.

19de getuige, Augustinus Franciscus van Kempen, inspekteur van politie.

De Voorzitter: Is op 8 Januarij niet door den hoofdkommissaris van politie aan u en den fungerenden inspekteur Kemna, opgedragen, den besch. in bewaring te houden. — A. Ja.

V. Heeft de besch. toen niet gevraagd een glas water. — A. Ik was er nog niet bij, ik kwam later, toen zag ik dat hij een glas water had met poeder er in, en ik nam hem toen het glas af.

V. Is toen de hulp ingeroepen van de doktoren Rijke en Meijer. — A. Ja.

V. Toen hij hersteld was, heeft de besch. toen niet gezegd, dat hij wilde sterven. — A. Ja, de hoofdkommissaris van politie zeide hem: man, wat wilt gij doen, gij staat reeds met een been in het graf, waarop hij antwoordde: ik wilde het juist doen om te sterven.

Vr. In den avond van den 10 Januarij, even voor dat de besch. naar de gevangenis is overgebragt, heeft toen de heer Waldeck u niet gevraagd om tegenwoordig te zijn bij eene verklaring van den besch. — A. Ja, hij zeide toen dat hij de worst gekocht had, en dat hij er het arsenicum had ingeduwd, enz., en dat hij de worst aan Esbra had gegeven.

Vr. In welke stemming was hij, gedurende het verblijf op het bureau. — A. Nog al afgetrokken; hij deed verhalen over zijn vroegere militaire loopbaan, en was ook soms in een wanhopigen toestand.

Vr. Heeft hij ook niet eens gezegd: Mijn God waartoe ben ik gekomen; waar waren mijne hersenen. — A. Ja, hij is ook op zijn knieën gevallen.

20ste get. Johannes Gouddoever, zonder beroep, zijne ...

In Mei 1853 is ten zijnen behoeve op het huis van den besch. eene hypotheek gevestigd, ten bedrage van ƒ 8000 door tusschenkomst van H. H. van Gogh, die hem ook de interest bezorgde. In Mei 1858 moest die hypotheek afgelost zijn, maar met wederzijdsch goedvinden werd dit een jaar uitgesteld. In November van het afgeloopen jaar was besch. bij get. geweest om te kennen geven, dat hij de hypotheek verlangde af te lossen, medebrengende 3 stuks obligatiën, ieder van ƒ 1000, het overige aan papieren geld, terwijl daaraan nog ontbrak eene som van ƒ 244, waarvoor door besch. was afgegeven eene schuldbekentenis, met verbindtenis die som spoedig te voldoen. Den 13 Jan. ll. was dat bedrag dan ook door tusschenkomst van den heer van Gogh bezorgd. Get. wist de nommers der effekten niet uit zijn hoofd, maar had de opgave daarvan gevraagd van van Gogh, om ze op te schrijven. Op het laatst van November is get. bij notaris van den Bergh geroepen en heeft hij zijne toestemming gegeven tot roijement der akte van hypotheek.

Op de vraag van den Voorzitter, die deze opgaven rezumeert, verklaart besch. daarop geene aanmerking te hebben.

21ste get. Hermanus Hendrik van Gogh, kommissionair en houtkooper.

Deze getuige verklaart dat hij voor het hypotheekgeld gezorgd heeft, dat hij de renten aan Gondoever betaalde, dat mevr. Gunkel niets van de hypotheek wist en dat zij daarmede eerst bekend is geworden in November 1858. Get. is geweest bij mevr. Gunkel, heeft haar verhaald dat de hypotheek was afgelost op eene som van ƒ 244 na, die mevr. hem gegeven heeft, met verzoek die restant schuld te voldoen. Hij heeft daaraan voldaan.

Hierop wordt voorgelezen eene verklaring van mevrouw Gunkel, inhoudende dat zij aan haar echtgenoot geld had gegeven om de hypotheek af te lossen enz.

De voorzitter tot den besch. Gij hebt daar straks zoo geroemd op de goedheid van uw vrouw. Die goedheid is ook nu ten volle gebleken, want niet alleen dat zij u het geld heeft verschaft om de hypotheek ten volle uit te betalen, maar zij heeft zelfs de som van ƒ 244 tweemaal voor u voldaan. Ik wilde u dit maar eens opmerken.

De get. van Gogh verhaalt verder dat hij in Amsterdam geweest zijnde, op het verzoek van mevr. Gunkel een stuk heeft medegenomen naar den Haag, dat hij aan den officier van justicie ter hand stelde. Het stuk houdt in twee verklaringen, als eene aan den generaal Gunkel, waarin hij verklaart aan mejufvr. Esbra 3 stuks certifikaten in bewaring te geven, en eene van jufvr. Esbra, waarin zij verklaart die stukken onder hare bewaring te hebben.

De Voorzitter aan den besch.: Gij moest mij eens uitleggen, hoe dit stuk in de wereld is gekomen. Wat was de bedoeling met dat stuk? Ik wil u maar alleen herinneren dat het pakket, dat Louize Esbra in handen had en dat zij meende te bevatten drie stuks certifikaten ieder van ƒ 1000, niets anders inhield dan drie vellen wit papier. Ik wilde zoo gaarne dat gij mij dit kondet oplossen. Wat beteekende die vellen wit papier.

Besch.: Ik had geene andere bedoeling dan om te voorzien in eene oogenblikkelijke behoefte.

De Voorzitter: wil ik eens zeggen wat ik er van geloof. Ik geloof dat gij liever hadt dat, wanneer L. Esbra stierf, dat dan haar broeder niet in de boedel het bewijs zou vinden dat die effekten waren van zijne zuster en dat hij u dan het papier terug moest geven. Maar dit was bedrog van den ergsten aard. Ik heb er thans genoeg van.

Op de vragen door den Advokaat gedaan, geeft de getuige te kennen, dat hij na de arrestatie van den besch. ten zijnen huize heeft gevonden een portret van den generaal, op eene allerbespottelijkste wijze mismaakt en dat hij toen vernomen heeft dat de besch. dit portret zelf op die bespottelijke wijze mismaakt heeft. Het portret wordt hierop aan den get. vertoond, die het herkent voor hetzelfde dat hij gezien heeft.

Hiermede is het verhoor der getuigen, door den prokureur-generaal gedagvaard, geeindigd.

De teregtzitting wordt geschorst tot 1½ ure.

Na de pauze wordt voortgegaan met het hooren der getuigen, en wel met de

Getuigen à Décharge.

22ste Getuige. De generaal-majoor Izäac Scheltus, gouverneur der militaire akademie, oud 61 jaren, wonende te Breda.

Advokaat: Mijnheer de Voorzitter, ik zou wenschen dat getuige werd gevraagd, of het hem bekend is dat in October 1853 te Breda het 25jarig bestaan der militaire akademie is gevierd.

Getuige: Ik heb daarvan hooren spreken.

Adv.: Thans wilde ik gevraagd hebben of bij die gelegenheid in het gebouw van de akademie is geplaatst geworden de buste van den generaal Voet.

Get.: Ik weet niet zeker of het bij die gelegenheid is geschied, wel weet ik dat die buste er staat.

Adv.: Heeft bij die gelegenheid niet de stad Breda aan de akademie een vaandel geschonken, waarin generaal Voet als de hoofdpersoon voorkwam.

Get.: Ik herinner mij dit wel, en ook weet ik dat generaal Voet op dat vaandel voorkomt.

Adv.: Heeft de beschuldigde niet in Februarij 1858 aan getuige daarover geschreven een breedvoerige memorie van antwoord.

Get.: Ja wel, mijnheer de Prezident.

Adv.: Is getuige in het bezit van die Memorie? — Get.: Ja.

Adv.: Mag ik dan verzoeken dat het Hof gelaste dat die memorie waarvan een afschrift is in mijn bezit, en waarvan ik te voren den prok.-gen. heb kennis gegeven, worde overgelegd. Van de voorlezing-zelve verklaar ik om de uitgebreidheid van het stuk ('t is 20 vellen groot) te desisteren.

De Voorz.: Al desisteert u daarvan, mijnheer de verdediger, dan zal dat toch niets beteekenen, want de voorlezing van dat stuk is op straffe van nietigheid verboden.

Adv.: Mag ik doen opmerken dat een constante jurisprudentie van den Hoogen Raad heeft uitgemaakt, dat de voorlezing van stukken van overtuiging niet behoeft te geschieden, wanneer de verdediging daarvan desisteert. Ik laat verder het Hof over ten deze te beslissen.

De Voorz.: Eene voorlezing van dat stuk zou de behandeling dezer zaak noodeloos rekken. Staat de verdediger er evenwel op dat het geschiede, dan zal het Hof zich in raadkamer begeven. De ondervinding, die de verdediger bij het Hof heeft opgedaan, zal hem echter waarborgen, dat de stukken, bij pleidooi overgelegd, door den regter niet ongezien worden gelaten.

Adv.: Dat is eene andere zaak. Ik wensch niet de voorlezing, maar ik wil een middenweg. Getuige heeft het origineel en ik bezit het afschrift, en nu wensch ik alleen dat de identiteit dier stukken wettig zij uitgemaakt.

De Voorz.: Is het origineel, getuige, in uw bezit? — Get.: Ja.

Adv.: Beschuldigde heeft van die memorie (waarvan door ons vroeger de hoofdtrekken zijn medegedeeld) dertig exemplaren laten lithographeren en die zijn kennissen present gedaan.

De Voorz.: Wanneer het dat stuk is, dan kan ik den verdediger gerust stellen; 't is mij volledig bekend.

Adv.: Zou ik mogen verzoeken dat getuige den tijd werd gelaten om het afschrift met het origineel te konfronteren. In een half uur of een uur zal dan van de identiteit blijken, en hierom is het mij enkel te doen.

De Voorz. tot getuige: hebt gij het origineel bij u? Get. Ja.

De Voorz.: Wat is hieromtrent het gevoelen van de Prok.-Gen.?

De Adv.-Gen.: De brief waarvan hier sprake, kan volgens de wet zeer zeker worden overgelegd. Maar wanneer ik art. 181 strafvordering, wel begrijp, dan kan dit alleen wanneer het hof, hetzij naar aanleiding van het getuigen verhoor of van de gegevene inlichtingen dat noodzakelijk oordeeldt. Vermits evenwel mij die noodzakelijkheid niet is gebleken, vermeen ik dat alsnog voor die overlegging geen termen bestaan, en requireer, ik dat die overlegging voor alsnog zal worden geweigerd.

Adv.: Mijnheer de Voorzitter, deze brief staat niet op zich zelven. Hij maakt het hoofdpunt der verdediging uit, zoodat ik het van gewigt acht dat het hof op een legale wijze daarvan kennis bekome. Ik zeg nogmaals, ik sta niet op de voorlezing, maar ik verzoek alleen dit, dat den getuige een half uur of des noods een uur tijd worde gelaten om te konfronteren of het origineel identiek is met het afschrift in mijn bezit.

De Voorz.: Het hof zal daarover in raadkamer oordeelen.

Het hof, de geregtzaal verlatende, keert na een korte poze terug en de geschorste teregtzitting wordt hervat.

De Voorz.: Het Hof vindt alsnog geene termen om de overlegging van het stuk door den verdediger bedoeld, te gelasten, maar vraagt aan den getuige of hij bereid is tijdelijk zijn origineel af te staan aan den advokaat om daarvan gebruik te maken. Is de verdediger hiermede voldaan?

Get.: Voor korten tijd ben ik daartoe bereid.

Adv.: Ik ben daarmede zeer tevreden.

Daar noch door den adv.-generaal, noch door den verdediger vragen aan getuige worden gerigt, wordt den getuige vergund zich te verwijderen.

23ste getuige, M. Rodi de Loo, gepensioneerd eerste officier van gezondheid, 1ste klasse, oud 60 jaren, geboren en woonachtig te 's Gravenhage, verklaart in substantie, dat hij den besch. sedert vele jaren dikwijls heeft hooren klagen over duizelingen in het hoofd, die zijne wandelingen zeer verstoorden. Dat hij voor ruim drie jaren geleden, den besch. op den Bezuidenhoutschen weg heeft zien neervallen, zoodat hij niet verder kon gaan en in een ledig rijtuig moest worden te huis gebragt; dat Mevr. Gunkel hem, getuige dikwijls hare bezorgdheid heeft te kennen gegeven en zelfs in December 1858, bij gelegenheid dat getuige haar een vizite bragt, sprak over de duizelingen waaraan besch. lijdende was. — Ook dezen getuige wordt vergund zich te verwijderen.

24ste getuige, Antonie de Bruin, bediende in de Witte Societeit alhier, oud 43 jaren, geboren en woonachtig te 's Gravenhage, verklaart hoofdzakelijk: den beschuldigde 3 a 4 jaren geleden in de Witte Societeit plaatjes uit *Illustratiën* te hebben zien uitscheuren en uitsnijden. Dat hij dat eenmaal heeft gezien; dat heeft medegedeeld aan de kommissarissen, en dat heeft toegeschreven aan zijn hoogen ouderdom.

25ste Getuige. Theodorus Pas, mede bediende in den Witte Sociteit alhier, oud 44 jaren, geboren en woonachtig te 's Hage verklaart insgelijks den besch. in de Sociteit waar deze dikwijls kwam, drie à vier malen uit de Engelsche *Illustratie* plaatjes te hebben zien wegnemen; dat hij daarvan echter aan kommisarissen geen kennis heeft gegeven, omdat hij dacht „het was een oude man, ik zal het maar niet bekend maken."

26ste Getuige. Hendrik Willem de Heer, houtkooper alhier, oud 48 jaren, verklaard in substantie dat de besch. omtrent 2½ jaar geleden bij hem is komen inloopen om wat te rusten zoo ontzettend duizelig was hij in zijn hoofd. Dat was op een zondag middag dat de besch een half uur bij hem heeft vertoefd; dat hij hem toen gebragt heeft tot den hoek van de Paveljoensgracht en dat hij toen is teruggegaan omdat de besch. zeide dat mevrouw schrikken zou wanneer hij werd te huis gebragt.

27ste Getuige. Cornelis van Eijk, verwer alhier oud 19 jaren, verklaart hoofdzakelijk: den besch. eenmaal, even vóór deze werd gearresteerd, waggelend naar huis te hebben zien gaan, dat hij hem op zijn verzoek heeft naar huis geleid tot de Paveljoensgracht en niet verder omdat hij vreesde dat mevrouw schrikken zou.

De Voorzitter. Lijdt u wel aan duizelingen?

Besch. O ja, sedert zeer langen tijd.

28ste get. Antonie Jakob Offerman, kunstschilder te 's Hage, oud 62 jaren.

Adv.: Ik wenschte getuige gevraagd te hebben of hij niet, kort nadat de besch. is gearresteerd, bij diens nichten jufvrouwen Huygens alhier een bezoek heeft gebragt, en of die nichten hem niet hebben verklaard in den afgeloopen zomer twee bespottelijke portretten van den besch. te hebben ontvangen.

Getuige: Het zij mij vergund, mijnheer de prezident, iets vroeger te beginnen. In den zomer van 1858 hebben mij de dames Huygens, met wie ik zeer gelieerd ben, eene vizite gemaakt. Toen heb ik gevraagd hoe tegenwoordig de generaal het maakte. Zij hebben mij geantwoord dat hij begon kindsch te worden, [illegible] den zomer den kagchel stookte; dat hij brommig en knorrig was, en dat wanneer ze vroegen: „oom hoe gaat het" hij antwoordde: je moet maar voor mij bidden." „Daar heeft hij" zeiden zij „van den zomer twee portretten gemaakt, waarop tante uitziet als een Trijn van de poppenkast en oom als Jan Klassen." „Die heb ik zelfs geschilderd," had hij gezegd „maar ge moet ze niet ophangen dan na mijn dood; maar ge moet ze niet aan tante laten zien." De nichten zeiden mij: we zullen ze maar verbranden, want dat is al te gek. Ik antwoordde haar dat zij dit niet moesten doen, dat men nooit iets moet wegdoen, want men kan nooit weten waarvoor iets te pas kan komen. Daarop hebben zij gezegd: „Ja, oom is toch zoo goed, hij geeft ons jaarlijks 100 gulden." Destijds heb ik genegligeerd die portretten te komen zien, maar na de arrestatie heb ik de dames een vizite gemaakt en ik heb bemerkt dat die portretten allerbespottelijkst waren. Een kind dat even met olieverw begint te kladden, schildert nog beter dan de generaal dat gedaan heeft. Ze waren met zwart papier, met gouden randjes, en ik weet al niet waarmede, opgesierd. Op zijn eigen portret had hij zich met eene witte paruik geschilderd, en toen hij het aan de nichten schonk had hij haar gevraagd of het niet mooi zou wezen als al de generaals zulke witte paruiken droegen; in een woord, het zien van het portret heeft op mij den indruk van eene kindschheid gemaakt, waaraan ik geen naam kan geven. Ik heb gemeend daarvan den verdediger te moeten kennis geven.

De Voorzitter: Heeft de besch. u zelf gezegd dat hij die portretten geschilderd had? Getuige: Neen.

Noch de prokureur-generaal, noch de verdediger heeft meer eene vraag aan dezen laatsten getuige te rigten. Ook tegen zijne verklaringen heeft [illegible] te brengen en het getuigenverhoor neemt hiermede een einde.

Verhoor van den beschuldigde.

De Voorzitter: Thans wil ik met u, beschuldigde, nog een enkel woord spreken. (De besch. wil zich het hoofd, gelijk hij al vroeger reeds meermalen had gedaan, ontblooten, doch de Voorzitter vergunt hem zich te dekken.)

De Voorzitter: Gisteren, toen ik sprak over de soep, hebt gij eerst gezegd, dat gij daarin niets hadt gedaan, later hebt ge beleden dat het wel mogelijk was dat ge er iets in gedaan hadt, maar dat het [illegible] wil was geschied. Maar ik moet [illegible] ge in uw eerste verhoor [illegible] kommissaris dadelijk hebt erkend poeder in de soep te hebben gedaan; dat dit poeder was van een bruinen, bitteren wortel, en goed voor de maag; dat ge gewoon waart dit bij u te dragen en dat ge dat poeder in de soep hadt gemengd op verzoek van jufvrouw Esbra, die u geklaagd had over haar maag en ook van die soep heeft geproefd. Maar nu uit het verhoor van jufvrouw Esbra, op gisteren, is gebleken dat dit niet zoo is, dat zij dit niet heeft verzocht, en tevens is gebleken

dat dit poeder niet bitter was, geen bittere smaak achterliet, wil ik u deze tegenspraak onder uwe aandacht brengen, te meer omdat gij later gezegd hebt te erkennen in de soep zoo wel als in de jenever arsenicum te hebben geworpen.

Besch. Ik heb alles verklaard, en wat ik verklaard heb was de waarheid. Ik neem alles aan, ik kan niet anders, ik kan niets meer zeggen.

De Voorz.: Gij hebt bekend den leverworst te hebben doorgesneden, besch., in ge zijt zelfs te lang voorzitter van den krijgsraad geweest, dat gij zelve begrijpt dat ik u deze vragen moet doen.

Besch. Ja maar toen was ik veertig jaren oud, en sedert had ik die helderheid niet, als op jeugdiger leeftijd. Het noodlot en droevige omstandigheden hebben mij veel verdriet veroorzaakt. Geen mensch in heel Holland heeft zooveel te lijden gehad als ik. Mijn eenige zoon, van wien ik alles hoopte, heb ik verloren, alles heeft mij verlaten en dus ik neem alles aan.

De Voorz.: Dat wil ik gaarne gelooven, maar waarom deedt gij het?

Besch. Dat weet ik niet.

De Voorz.: Gij hieldt toch van haar?

Besch. Haar braafheid is boven alles. Sedert zij mij het eerst had aangesproken en mijne hulp had ingeroepen (ze was eene wees) heb ik haar geholpen als een vader zijn kind. Ik stond alleen; niemand die mij hielp dan zij en hare dankbaarheid was ook groot, de grond was te koud waarover ik ging. U begrijpt mijnheer de Voorz. dat geene andere gedachte bij mij huisvestte; ik verzoek u mijne 72 jarigen ouderdom in aanmerking te nemen.

De Voorz. Ik verzoek u toch een oogenblik nog te luisteren. Gij hebt het gedaan om haar uit haar lijden te helpen; en nu hebt gij gisteren erkend in de maand Julij het rattenkruid in de jenever te hebben gedaan. Maar waarom deedt gij het toen? Zij had toen geen ligchamelijk lijden?

Besch. Och, zij heeft mij meermalen betuigd dat zij voor mij sterven wilde, want dat zij anders bitter ongelukkig was. Ik zelf was mijn leven moede. Ik bad God dagelijks om mij uit de wereld te halen.

De Voorz. Maar, aangenomen die bewering, dan was het immers niet noodig die vrouw uit de wereld te helpen. Gij hadt dan toch immers met u zelf kunnen beginnen?

Besch. Ik heb den dood gezocht; ik heb hem verlangd, maar ik hem hem niet kunnen krijgen.

De Voorz. Mogt ge daarom een ander het leven trachten te benemen?

Besch. Ik was verward, ik wist niet wat ik deed, ik was meermalen duizelig.

De Voorz. Ja, maar gij hebt deze geheele zaak nog al tamelijk goed overlegd. Ik zal er thans geen woord meer over spreken.

De Voorzitter zegt dat aangezien het getuigenverhoor is afgeloopen. Het hof gelast dat de besch. weder kan gaan zitten op de gewone plaats, en geeft het woord voorloopig aan den proc.-generaal, die voorlezing laat doen (ook in verband tot de quæstie van bevoegdheid) van het Kon. Besluit van 5 Sept. 1835, waarbij aan den gepensioneerden luit.-gen. v. Gunkel wordt verleend een pensioen van *f* 3000 's jaars, welk stuk bij de processtukken wordt gevoegd.

De advokaat-generaal, Mr W. F. G. L. François, bekomt thans het woord tot volhouding van de beschuldiging. Edel-Groot-Achtbare Heeren Prezident en Raden, zegt hij, weinige dagen waren verloopen van den jaarkring, in welken wij ons bevinden, toen zich eensklaps door de rezidentie een gerucht verspreidde, een gerucht dat ging van mond tot mond, een vreesselijk gerucht. Er zou eene gruwzame misdaad gepleegd zijn en als daaraan schuldig noemde men een man, van wien de maatschappij nooit een aanslag; welke ook, zou hebben durven verwachten. Er werd gesproken van eene vergiftiging, van eene vergiftiging, door een weleer hooggeplaatst krijgsman en wat gezegd werd scheen schier ongeloofelijk. Intusschen, Prezident en Raden, wat ongeloofelijk scheen, is helaas waar bevonden. Het is gebleken; er *is* gepleegd eene vergiftiging, onder de meest gruwzame omstandigheden, en door den 84-jarigen man, die thans voor u te regt staat. Verraderlijker misdaad dan vergiftiging bestaat er welligt geen; een laffe sluipmoord is het, anders niet. In deze werd, gelijk dit zoo vele malen geschiedt, gif toegediend onder een huichelend masker, onder het uitspreken van woorden van genegenheid en bescherming op een weg waar men geen goddelijken zegen ontmoeten kan. De wetgever in Frankrijk qualificeerde de misdaad zoo juist: "de tous les crimes le plus lâche parmi les plus atroces." En wanneer men nu vraagt, wie was de man, die zich aan die misdaad hier schuldig maakte, dan is het antwoord hartverscheurend. De man die jaren lang de epauletten had gedragen, die den trots en de eer zijn van het Nederlandsche leger, een man, aan wiens moed, beleid en trouw eens een openbaar huldeblijk werd geschonken, aan wien meerdere onderscheiding, meerder maatschappelijke eerbetoon ten deele viel. Treurig schouwspel! Anderen, die hier voor u teregt staan, kunnen er zich welligt op beroepen de misdaad in drift te hebben gepleegd, beleedigd of getergd. Door hem kan dit niet worden gedaan. Van hem kan niet worden gezegd dat eene mindere ontwikkeling, eene mindere maatschappelijke stelling hem niet kon doen onderscheiden, — dat hij niet het besef had van goed en kwaad en van de snoodheid van zoodanige handeling als die, waarvoor hij hier ter verantwoording is geroepen: van hem kan alleen dit gezegd worden: dat hij, tot een buitengewoon hoogen ouderdom door den Almagtige gespaard, verlaten heeft den weg der eere, betrekkingen aanknoopte, die ik openlijk niet breedvoerig zal behoeven te bespreken, betrekkingen die hem bragten op een weg, waarop gelegen is het u bekend verzegeld paket, waaruit blijkt van den aard zijner betrekkingen, — op een weg van een ander paket, waarin hij gelegd had vellen nietswaardig papier, in plaats van geldswaardige stukken, die der eerste getuige toebehoorden, maar waarvan hij de geldswaarde tot zich genomen heeft, — op een weg, waar eindelijk een mensch te veel was, die uit den rij der levenden moest worden weggenomen, — een weg, waarop namelooze ellende en smarten gelegen zijn van Johannes Hendricus Esbra, en waar, naar menschelijke wijze gesproken, ook zijn gedolven graf gelegen is, — op een weg, waarop de verlamde krachten van Louiza Esbra gelegen zijn, die gisteren en heden het Hof, trots alles, ook om haar berouw, zoo een diep medelijden heeft verwekt, — op een weg, waarop het langdurig levensgevaar gelegen is, waarin de moeder van een talrijk gezin en ook hare kinderen verkeerden, — en dat alles door *zijne* schuld; — op een weg, ook voor *hem*, waarop de wet de vreesselijkste straf wil toegepast hebben.

Waar wij den blik ook wenden, Prez. en Raden, hetzij wij letten op de aanleiding van de misdaad, hetzij wij nagaan de gevoellooze, de vastberadene en vasthoudende wijze van uitvoering, hetzij op de gevolgen, die de misdaad heeft gehad, en nog zou kunnen hebben, had de Voorzienigheid dit niet afgewend, — de gepleegde misdaad toont zich in een vreesselijk licht. — De maatschappij wordt in hare grondvesten geschokt, wanneer de aanval komt van zulke zijde, en de vanen van eerlijkheid, goede trouw, opregtheid en zedelijkheid door zulk een man verlaten worden, op eene wijze, als hier gebleken is.

Na deze inleiding, die blijkbaar een diepen indruk maakte, gaat adv.-gen. over tot zijne eigenlijke taak, hierin bestaande, aan te toonen: 1°. dat er vergiftiging heeft plaats gehad; 2°. dat deze beschuldigde zich daaraan heeft schuldig gemaakt.

Van deze uitvoerige uiteenzetting geven wij hier de hoofdgedachte:

I. Er heeft vergiftiging plaats gehad:
1°. in een glas jenever en suiker in Junij 1858;
2°. in een pot soep, kort daarna;
3°. in een leverworst den 4n Jan. 1859.

Hij geeft hierop een kort verhaal van 't gebeurde, ten betooge, dat er vergiftiging heeft plaats gehad. Uit den aard der zaak is dit een aaneengeschakeld en in onderling verband gebragt verhaal en uiteenzetting der feiten, bereids in de akte van beschuldiging (door ons vroeger medegedeeld) opgenomen en gisteren en heden in de debatten nader door de getuigen gestaafd. De zaak met de jenever is erkend. In de zitting van gisteren tracht de besch. wat betreft het poeder in de soep, in twijfel te trekken, maar het staat in het verhoor, en de omstandigheden, gisteren en heden gebleken, hebben geene reden hoegenaamd tot de intrekking van vroegere erkentenissen opgeleverd. Het is gisteren aan den besch. op treffende wijze herinnerd: man van 84 jaren spreek de waarheid, ten minste voor uw wereldschen regter; maar hij wilde dat niet, en uit het verband der verklaringen is het gebleken, dat de sleutel tot dat bruine poeder daarin gelegen was, dat het *lux vomica* was, en men weet, dat dit, in ruime mate toegediend, hevige brakingen ten gevolge heeft. Er was in de soep arsenicum en daarenboven *lux vomica*. Hij wijst nog kortelijk op de verschijnselen, die zich bij moeder en kind Staereling hebben voorgedaan, ofschoon daarvan geen punt van accusatie is gemaakt. Bij de uiteenzetting der feiten, ten aanzien der worstvergiftiging, vestigt Adv.-Gen. vooral de aandacht op de woorden waarmede dat vergif is toegediend: "die heb ik in een net winkeltje gehaald; die moet je nu eens proeven." Dat zeide de besch. toen hij de worst overgaf, die de oorzaak is geworden van de verlamming van Louiza en van het graf van haar broeder. Aan het slot van dit gedeelte releveert Adv.-Gen., dat de justitie dank schuldig is aan de deskundigen en vooral aan de heeren scheikundigen.

Adv. gen. heeft tot dusver vermeend te hebben aangetoond, dat er vergiftiging in 3 periodes heeft plaats gehad der acidum arsenikasum, dat, in het menschelijk ligchaam gebragt wordende, den dood onder de hevigste verschijnselen kan ten gevolge hebben. En dit hebben deskundigen niet alleen verklaard, maar het wordt bevestigd door de wetenschap, waaromtrent hij zich beroept op Orfila.

II Thans gaat adv. gen. over tot het betoog dat er door den besch. *attentat à la vie* heeft plaats gehad, waardoor het bewijs gegrond zal zijn op de volledige bekentenis van den besch. maar ook al ontbrak die erkentenis, dan nog zijn er omstandigheden aanwezig en getuigenissen afgelegd, die ten klaarste bewijzen dat hij de daad heeft gepleegd. De omstandigheden waarop hij zich beroept, zijn in substantie.

1°. de besch. heeft gif gereed gemaakt en in het glas jenever gedaan;

2°. de besch. is geweest in de nabijheid der soep en terwijl Louiza afwezig was, is het gebleken dat er iets in de soep was gedaan.

3°. de besch. heeft op 4 Jan. de worst medegebragt en aan Louiza overhandigd.

4°. de besch. heeft erkend de worst gekocht te hebben bij den spekslager Kok.

5°. in den winkel, waar de worst gehaald is, was deze niet vergiftigd.

6° de worst is gekomen vergiftigd uit de handen van den besch., er is geen grond om aan vergiftiging door anderen te denken.

7° de besch. is in het bezit van arsenicum geweest.

8° de houding, gedragingen en gezegden van den besch. Vooral de poging tot zelfmoord met de uitdrukking van den wensch: dat zij nu maar *beiden* van de wereld afmoesten; en

9° (de gewigtigste omstandigheid) de besch. had groot belang bij de misdaad; hij was bij het overlijden van Louiza zeer gebaat; haar leven was hem een financielen last, want, zoowel de bewijzen van het kapitaal als ten andere de periodieke betalingen, waren te zwaar voor zijne financiele krachten, immers in zoover de geldmiddelen feitelijk ter beschikking van den besch. stonden.

Advokaat-Generaal gaat nu over tot de uiteenzetting van de financiele omstandigheden des besch., in verband tot zijne handelingen:

Dit strekt hoofdzakelijk om aan te toonen het geldelijk belang dat de besch. bij het overlijden van Louiza had. Adv.-Gen. wijst hier op de ontfutseling der geldswaardige papieren en het daarvoor in de plaats stellen van vellen wit papier.

Adv.-gen- meent door deze feiten (breedvoerig door hem in hun onderling verband uiteengezet) voldoende te hebben aangetoond de schuld van den besch. Nu vordert art. 301 van het wetboek van strafregt, dat er toeleg moet hebben bestaan om het leven te benemen. Maar daarvan is door den besch. volledige bekentenis afgelegd, ofschoon die vergezeld ging met een beweren, dat ten eenenmale in strijd is met de waarheid. Wat zegt hij, dat zijn doel was? Louisa Esbra te redden uit haar aardsch lijden. Maar wanneer? Adv-gen. merkt op dat, toen de besch. in de maand Julij 1858 arsenicum in het glas jenever deed, bij Louiza geen ligchamelijk lijden hoegenaamd bestond; zij was zeer welvarend

De besch. heeft ook aangevoerd, dat hij financiële bezorgdheid voor haar had. Maar (het is reeds uit de debatten gebleken) de weg dien hij insloeg, was juist het tegenovergestelde van dit beweren. Wilde hij dit, dan had hij de effekten niet tot zich mogen nemen. Hij had ze ook terug moeten geven, maar dat kon hij niet en daarin ligt juist de sleutel van de misdaad.

Adv.-gen. is van oordeel, dat reeds hiermede de beschuldiging is gejustificeerd; maar er zijn ook nog getuigen à decharge gehoord. T[illegible] heeft hij nog niet het doel begrepen van de ge[illegible]kking die men daaruit zal willen maken. Hij zal afwachten wat dienaangaande in het midden zal worden gebragt, alsmede wat men zal aanvoeren omtrent het verband tusschen de plaatsing van het vaandel aan de akademie te Breda, en den naam daarop van den generaal Voet en deze beschuldiging. Hij zal ook afwachten het verband tusschen het enkele malen duizelig zijn en het plan om iemand het leven te benemen; zoo ook het verband tusschen het uitsnijden van prenties uit illustratiën en de gepleegde misdaad. En wat [illegible] verklaringen van den get. Offermans betreft, ziet hij ook niet in het verband tusschen die, laat het zijn bespottelijke prentjes, door den besch. vervaardigd, (adv.-gen. heeft ze niet gezien) en de misdaad van vergiftiging.

Adv.-gen. neemt hierop zijn REQUISITOIR. (Er heerscht eene plegtige stilte in de zaal.)

Hij requireert de *schuldigverklaring* van CAREL AUGUST GUNKEL aan de misdaad van VERGIFTIGING, en zijne veroordeling tot de STRAFFE DES DOODS.

Gedurende de voorlezing van requisitoir luistert de besch. naauwlettend, steeds met de hand aan het oor. Op het oogenblik dat de adv.-gen. aan het einde van zijn requisitoir, de *doodstraf* eischt, ziet men den besch. in de houding, niet der onverschilligheid, maar van een afgetobt lijden, het hoofd *bevestigend* knikken, alsof hij zeggen wilde: *ja, de dood maakt een einde aan mijn lijden.* Hij verlaat de geregtszaal, even als gisteren met bijstand van geregtsdienaren. Gedurende het verhoor zoowel der verdere getuigen à charge als à decharge, was hij, men mag niet zeggen kalm (want God alleen weet, wat er in dat gemoed omgaat) maar *neerslagtig*, *slaperig*, dan eens de oogen gesloten, dan weder strak voor zich uitziende, gebukt en gedrukt onder tweedaagsche zedelijke pijniging en afgemat naar ligchaam en geest!

Neen, zelden hebben wij bijgewoond treuriger, akeliger loop eener krimineele procedure.

Het Hof zal morgen de behandeling der zaak voortzetten. Alsdan zal het woord zijn aan den advokaat van den besch., Mr. D. Leon.

Amsterdam, [illegible] Drukker en Uitgever.